

Täysistunto

Tiistai 25.3.2025 klo 14.00—16.32

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 16.32.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—16.00) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (16.00—16.32).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asian U 6/2025 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi Hallituksen esitys HE 16/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, valtiovarainvaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan, sivistysvaliokunnan, sosiaali- ja terveysvaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Sisäministeri Rantanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.00 **Sisäministeri Mari Rantanen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsitte-
lyssä on hallitusohjelmaan perustuva esitys uudeksi rahapelilaiksi. [Hälinää — Puhemies
koputtaa] Kyse olisi historiallisesta muutoksesta, jossa nykyinen Veikkauksen rahapelimo-
nopoly purettaisiin osittain ja meillä siirryttäisiin Tanskan, Ruotsin ja lähes koko muun Eu-
roopan tavoin toimilupaperusteiseen rahapelijärjestelmään. Uudessa laissa säädettäisiin ra-
hapelitoiminnasta ja sen valvonnasta. Uuden rahapelilain lisäksi esityksessä ehdotetaan
muutettavaksi 13:a lakia ja kumottavaksi kahden lain säännöksiä.

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

Hallitusohjelman ja tämän esityksen tavoitteena on torjua rahapelihaittoja sekä parantaa rahapelijärjestelmän kanavointiastetta eli sitä osuutta pelaamisesta, mikä tapahtuu lailla säädetyn ja valvotun järjestelmän puitteissa. Esityksen mukaisessa rahapelilaissa on haettu tasapainoa rahapelihaittojen torjunnan ja toisaalta kanavointikykyä ja rahapelijärjestelmän houkuttelevuutta tukevien elementtien välillä.

Esityksellä toteutetaan hallitusohjelman mukainen rahapelijärjestelmän uudistus, jolla rahapelimarkkina avataan osittain kilpailulle. Rahapeliä tarjoaminen olisi luvanvaraista, ja niitä voisi toimeenpanna joko yksinoikeustoimiluvan tai rahapelitoimiluvan nojalla.

Yksinoikeustoimilupa voitaisiin myöntää Suomen valtion määräysvallassa olevalle osakeyhtiölle, jonka toimialana on rahapeliä toimeenpano. Käytännössä tämä tarkoittaisi Veikkausta. Yksinoikeustoimiluvan nojalla saisi toimeenpanna raha-arpajaisia, veikkauspelejä eli esimerkiksi lottoa sekä rahapeliautomaatti- ja kasinopelejä fyysisessä myyntikanavassa. Veikkauksen tulisi maksaa valtiolle korvaus yksinoikeustoimiluvasta.

Rahapelitoimiluvan nojalla olisi mahdollista toimeenpanna vedonlyöntipelejä ja erilaisia nettikasinoilla yleisesti tarjolla olevia rahapelejä, kuten sähköisiä kasino- ja raha-automaattipelejä. Hevos- eli totopelit kuuluisivat jatkossa vedonlyöntipeleihin.

Veikkaus voisi toimia myös kilpaillulla markkinalla. Veikkauksen yksinoikeustoiminta ja kilpailluilla markkinoilla oleva toiminta tulee kuitenkin eriyttää eri yhtiöihin saman konsernin sisällä.

Rahapeliä tarjoamisessa käytettävien peliohjelmistojen toimittaminen edellyttäisi myös toimilupaa. Rahapeleissä saisi hyödyntää yksinomaan peliohjelmistotoimiluvan haltijoiden peliohjelmistoja, millä olisi merkitystä järjestelmän ulkopuolisen tarjonnan torjunnassa.

Yksinoikeustoimilupa olisi voimassa kymmenen vuotta. Kilpailulle markkinalle oikeutettava rahapelitoimilupa ja peliohjelmistotoimilupa olisivat voimassa enintään viisi vuotta. Rahapelitoimiluvan ja yksinoikeustoimiluvan haltijat maksaisivat rahapelitoiminnastaan 22 prosentin arpajaisveron.

Laissa säädettäisiin toimilupamenettelyn lisäksi myös rahapelaamisen ikärajasta, pelitilistä, tunnistautuneena pelaamisesta sekä peliostoista ja pelaamista koskevista rajoituksista. Laki sisältää myös säännökset markkinoinnista, kielletyistä markkinointikeinoista ja tavoista, markkinoinnin yhteydessä annettavista tiedoista, sponsoroinnista sekä suoramarkkinointikiellosta. Esityksessä toteutetaan hallitusohjelmassa mainittu mahdollisuus hankkia kaiken laillisen tarjonnan kattava pelaamisen esto yhdeltä alustalta.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä yksinoikeusjärjestelmämme ulkopuolella pelataan vuosittain useilla sadoilla miljoonilla euroilla. Tästä säännellyn ja valvotun järjestelmän ulkopuolella pelaamiseen käytetystä rahasta suurin osa tulee pieneltä joukolta pelaajia, joilla vakavien haittojen syntymisen todennäköisyys on hyvin suuri. Esityksen tavoitteena onkin rakentaa toimiva rahapelijärjestelmä tilanteessa, jossa nykyinen yksinoikeusjärjestelmä ja sen tarkoitus on vaarassa menettää merkityksensä verkkorahapelaamisen voimakkaan lisääntymisen ja järjestelmän ulkopuolisen pelaamisen johdosta. Tilannetta haastaa edelleen se, että yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolista pelaamista edistämään pyrkivät rahapeliyhtiöt saattavat pitkälti välttää nykyisessä laissa säädetty seuraamukset. Nykyisessä rahapelijärjestelmässä havaitut haasteet edellyttävät kiireellisiä toimia.

Arvoisa puhemies! Tuon esille, että rahapeliä markkinointi ja uusien luvallisten rahapelitoimijoiden markkinoille tulo voivat johtaa riskiin rahapelihaittojen lisääntymisestä. Uudistus voisi siirtää jonkin verran rahapelaamista sähköiseen kanavaan ja korkeamman

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

riskin sisältävien rahapeliä pelaamiseen, mutta uudistus antaa kuitenkin mahdollisuuden ulottaa sääntely valtaosaan rahapelaamista ja tätä kautta vaikuttaa myös pelihaittoihin nykyistä laajemmin.

Esityksessä on pyritty löytämään käytännössä toimiva tasapaino rahapelihaittojen torjuntatavoitteen ja kanavointiasteen parantamisen välille. Jos tavoitteena olisi pelkäämistään rahapeliä torjunta, olisi sääntely korostuneen tiukkaa erityisesti tarjonnan ja markkinoinnin osalta. Ainoastaan kanavointiasteen maksimoimiseen pyrkivä sääntely olisi puolestaan näiltä osin mahdollisimman sallivaa. Nykyisessä rahapelijärjestelmässä havaitut haasteet edellyttävät vastaamista molempiin tavoitteisiin, jotta säännellyn markkinan suhteellinen osuus kasvaisi nykytilanteeseen verrattuna ja olemassa olevaa rahapelikysyntää voitaisiin ohjata valvottuun tarjontaan.

Toimiluvan haltijoiden tulee kantaa vastuunsa toiminnan aiheuttamista rahapelihaittoista. Haittojen torjumiseksi toimiluvan haltijoille esitetään asetettavaksi huolenpitovelvollisuus. Velvollisuuden täyttämiseksi toimiluvan haltijoiden tulee paitsi jatkuvasti seurata ja arvioida asiakkaidensa pelikäyttäytymistä myös tarvittaessa puuttua siihen. Viranomaisen voisi määrätä seuraamusmaksun tai kieltää rahapelin toimeenpanon, jos velvollisuutta laiminlyödään. Toimiluvan haltijoiden tulee myös tarjota pelaajille mahdollisuus asettaa itselleen rajoituksia pelaamiseen. He voisivat toimenpiteissään huomioida erityisesti nuoret aikuiset ja esimerkiksi asettaa heille erityisiä rajoituksia.

Rahapelijärjestelmän toimivuuden varmistamiseksi esityksessä ehdotetaan valvontaviranomaiselle monipuolisia toimivaltuuksia. Lainvastaiseen toimintaan puuttumiseksi laissa säädettäisiin hallinnollisista seuraamuksista, joita olisivat muun muassa rahapeliä toimeenpanon ja markkinoinnin kieltäminen, toimiluvan peruuttaminen sekä rikemaksu ja seuraamusmaksu. Lisäksi rahapelilaissa säädettäisiin sosiaali- ja terveysministeriön tehtävästä seurata, tutkia ja arvioida rahapeleistä aiheutuvia haittoja. Terveystien ja hyvinvoinnin laitos toimeenpanisi tehtäviä. Pelihaittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen voitaisiin myöntää valtionavustusta.

Arvoisa puhemies! Lakien on pääosin tarkoitus tulla voimaan vuoden 2027 alusta, jolloin uusi rahapelitoiminta voisi käynnistyä. Toimilupamenettelyä koskevat säännökset tulisivat voimaan kuitenkin jo vuoden 2026 alusta lukien. Tämä tarkoittaisi sitä, että toimilupia voisi hakea jo vuoden 2026 alusta lukien.

Esityksen tavoitteiden saavuttamisen kannalta olennaista on, että järjestelmän ulkopuolelle suuntautuva rahapelipelaaminen vähentyy, mikä mahdollistaisi rahapelihaittojen torjuntatoimenpiteiden kohdistumisen nykyistä suurempaan osaan rahapelaamista.

Koska kyseessä on merkittävä kokonaisuudistus, pidän tärkeänä, että uudistuksen käytännön vaikutuksia hallitusohjelmatavoitteisiin nähden seurataan ja arvioidaan voimaantulon jälkeen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.09 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Lämmin kiitos edustajakollegoille. Kiitos sisäministeri Rantaselle odotetusta esityksestä. Hallitusohjelman mukaan meidän rahapelijärjestelmää nyt uudistetaan ja sitä avataan lisenssimallilla kilpailulle. Iso lainsäädäntöhanke on nyt valmistunut, ja sen myötä uudistamme siis rahapelijärjestelmäämme 2020-luvulle. Itse asiassa hieman haluaisin tätä aikataulua vielä haastaa: vuosi 27, kun tämän pi-

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

täisi tulla voimaan, on mielestäni aika kaukana. Sitä voisi eduskuntakäsittelyssä ehkä vielä arvioida.

Uudistuksen keskeisenä tavoitteena on ehkäistä ja vähentää rahapelihaittoja sekä parantaa rahapelijärjestelmän kanavointiastetta. Kysymys kuuluu kuitenkin, kuinka hyvin näissä molemmissa esityksellä lopulta onnistutaan. Tätä on syytä vielä huolellisesti eduskuntakäsittelyssäkin mielestäni arvioida.

Nyt siis Veikkauksen yksinoikeus rahapeliin järjestämiseen päättyy vedonlyöntipeleissä ja verkossa pelattavissa raha-automaatti- ja kasinopeleissä. Nämä pelit avataan siis kilpailulle. Veikkaukselle jää yksinoikeus arvontapeleihin, kuten lottoon, raaputusarpoihin sekä fyysisiin rahapeliautomaatteihin ja kasinopeleihin. Vastaavan kaltaiseen yksinoikeuden ja kilpaillun lisenssimarkkinan yhdistävään rahapelijärjestelmään on aikaisemmin siirrytty esimerkiksi naapurimaassamme Ruotsissa ja monissa Euroopan maissa.

Digitalisaatio ja sen myötä pelaamisen siirtyminen Esson baareista ja toto-luukuilta nettiin ovat muuttaneet pelaamista pysyvästi ja merkittävästi. Aikanaan Suomessa harattiin vastaan, kun yksikätisistä siirryttiin nettiversioihin. Vastaan haraaminen ei hyödyttänyt ketään muuta kuin niitä, jotka nettipelejä ryhtyivät tarjoamaan, ja valitettavasti myös nyt muunkin nettipelaamisen kohdalla olemme pahasti myöhässä. Emme ole eläneet enää pitkään aikaan maailmassa, missä omaa yksinoikeustoimijaa rajusti reguloimalla olisi aidosti voitu vastata pelihaittoihin — näin on uskoteltu, ja minun mielestäni on oltu väärässä. Tällä tavalla toki pelaaminen ja pelituotot on saatu ajettua, ainakin osittain, tehokkaasti ulkomaisille toimijoille. Hyvä, että nyt tämä uudistus vihdoinkin tehdään.

Nyt siis kilpaillun markkinan toimiluvan voi saada muun muassa vedonlyöntiin ja sähköisiin kasinopeleihin. Myös hevospelaaminen siirtyy kilpailtuun lisenssimarkkinaan muun vedonlyönnin tavoin. Pidän, arvoisa puhemies, välttämättömänä, että tämänkin ratkaisun jälkeen suomalaisen hevoskasvatuksen ja ennen muuta ainutlaatuisen oman suomenhevosemme tulevaisuus ja myös urheilun rahoitus ja tulevaisuus turvataan.

Minun huoleni tässä esityksessä kuitenkin kohdistuu hivenen edelleen pelihaittoihin. Uudistuksen tavoitteena on ehkäistä ja vähentää pelaamisesta aiheutuvia terveydellisiä, taloudellisia ja sosiaalisia haittoja. Olen yrittänyt selvittää itselleni, kuinka tehokkaasti tässä uudistuksessa tapahtuu näin. Onko tässä aidosti löydetty sääntelyratkaisu, jossa rahapelihaittoja torjuva sääntely on tasapainossa sen kanssa, että rahapeliyrietykset haluavat hakea lisenssiä ja että nettipelaaminen ohjautuisi tänne sääntelyn pelitarjontaan? Rahapelihaitat eivät ole vain pelaajan ongelma, vaan ne vaikuttavat myös hänen läheisiinsä ja koko yhteiskuntaan.

Meillä on aina korostettu pelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä. Kuinka hyvin siinä on onnistuttu, sitä varmasti tullaan arvioimaan jälkikäteen. Se on kiistaton tosiasia, että pelihaitat ovat monelle vakava ongelma. Korjaantuuko se tällä uudistuksella, se on kysymysmerkki. Onko esityksen tämä niin sanottu kanavointi — eli se, miten ihmiset saadaan ohjattua säännellyn pelaamisen piiriin — tehty tätä tukevaksi, vai onko kanavointiasteen nostamiseksi valittu kuitenkin sellaisia keinoja, jotka voivat lisätä pelaamista ja siirtää pelikulutusta haitallisempiin peleihin? Tätä olen pohtinut, ja sen arviointi on tehtävä huolella nyt lain käsittelyn yhteydessä eduskunnassa. Rahapelihaittojen ehkäisy ja vähentäminen on kuitenkin tämän rahapelilain keskeisin tavoite. Tanskassa rahapeliongelmat kuitenkin kaksinkertaistuivat, ja sitäkin kannattaa hieman katsoa.

Itse pidän myönteisenä kuitenkin sitä, että pelaamisen markkinointia järkeistetään ja salitaan myös mainonta urheilussa. Urheilumaailma on jo tänä päivänä globaali, ja sen sään-

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

nöillä pitää Suomessakin elää. Tämä hyvin hoidettuna voi osaltaan vahvistaa myös meidän urheilun ja liikunnan rahoitusta. On jopa arvioitu, että tämä uudistus voisi tuoda liikunnalle ja urheilulle vuositason jolla jopa 60 miljoonaa euroa markkinarahaa tai mainosrahaa. Ja ei-hän siinä, arvoisa puhemies, ole ollut järjen häivää, että globaalissa, digitaalisessa maailmassa — missä me väistämättä elämme ja olemme eläneet jo pitkään — suomalaiset viranomaiset ja Poliisihallitus ovat olleet esimerkiksi Kalle Rovanderin kimpussa hänen ulkomailla käyttämänsä Unibet-lippiksen takia. Tervetuloa siis 2020-luvulle.

Uudistus on väistämätön, välttämätön ja tärkeä, ja se olisi pitänyt tehdä jo paljon aiemmin, sillä siinä lopulta suomalainen olisi voittanut. Kiitos, että tämä esitys on nyt eduskunnassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Halukkaat edustajat voivat pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä. [Pauli Kiuru: Tämä puheenvuoron varaus ei nyt aktivoidu tästä!] — Selvä, yritetään myöhemmin uudelleen.

14.16 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): No, nyt taitaa olla! Pieni viive. [Naurua — Eduskunnasta: Kannustimet toimivat!] — Tämä pelikone ei toimi. — Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Kauan odotettu, tärkeä hallituksen esitys. Tässä yhdistyy monta asiaa: uhkapeleihin liittyvät haitat mutta myös valtiolle tulevat tulot.

Ministeriltä haluaisin vielä kysyä näihin pelihaittoihin liittyvistä asioista. Tietojeni mukaan 2,2 prosenttia pelaajista kulutti puolet eli 50 prosenttia rahapelaamisen kokonaiskulutuksesta. Eli siellä on ikään kuin tosi tiukka ydin, kovien pelaajien ryhmä, ja voisi myös olettaa, että heillä näitä haittoja kaikkein eniten on. 20 prosenttia tutkituista kertoi, että vähintään yhdellä läheisellä on ollut ongelmia rahapelaamisessa. Eli nyt kysymykseni lähinnä kuuluu: Miten tätä seurantaa tehdään näiden ongelmakäyttäjien osalta? Ja onko vielä mahdollisesti joitain muita keinoja [Puhemies koputtaa] otettavissa käyttöön tämän uudistuksen jälkeen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

14.17 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille tästä esityksestä. Nykypäivään on pakko tehdä muutoksia, koska vanha malli ei toimi.

Yhden asian haluaisin nostaa esiin. Tässä uudistuksessa edelleen kielletään kansallisesti esimerkiksi somevaikuttajia mainostamasta rahapelejä, mutta niiden osalta ongelma on edelleenkin todellinen. Nimittäin useat suomalaiset somevaikuttajat ovat muuttaneet Viroon, missä he saavat vapaasti mainostaa rahapelejä. Toisin sanoen mainokset pomppivat herkästi aikuisille mutta myöskin lapsille ja alaikäisille. Arvoisa ministeri, tämä ongelma on todellinen, ja kysyisin: Onko asian suhteen tehtävissä mitään konkreettisia toimia? Olisiko esimerkiksi mahdollista EU-tasolla kieltää tai säätää joitakin rahapelaamiseen liittyviä toimia, joilla kitkettäisiin rahapeliongelmaa koko EU:n alueella ja joilla erityisesti voitaisiin vaikuttaa näiden somevaikuttajien haitalliseen toimintaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

14.18 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hevosala on tehnyt vastuullisen ratkaisun siirtyä valtion edellyttämällä tavalla lisenssijärjestelmään, ja pitkän aikavälin tavoitteena on irtautua merkittävästi valtion tuesta. Suomen Hippos ry ja ATG perustavat Suomeen veronsa maksavan peliyhtiön, jonka tarkoitus on turvata raviurheilun tulevaisuus ja sen noin 6 000 suoraa työpaikkaa. On kuitenkin tärkeää ymmärtää, että tämä uusi peliyhtiö ei tuota merkittäviä tuloja heti vaan vasta muutaman vuoden kuluessa. Tämän vuoksi valtion tulisi turvata alan rahoitus ylimenokaudella 2027—2030. Tanskassa vastaavassa tilanteessa siirtymäkausi oli viisi vuotta pysyvällä tuella, ja tämän jälkeen sitä sitten vähennettiin asteittain. Tiedän, että hevosala on valmis kantamaan vastuunsa ja rakentamaan kestävä rahoitusmallin, mutta siirtymävaihe on hoidettava hallitusti. Toivonkin, esittelevä ministeri, että huomioitte siellä valmisteluvaiheessa tämän siirtymäkauden rahoitustarpeen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

14.19 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin iso uudistus, iso muutos, suomalaiseen yhteiskuntaan on nyt tässä käsillä. On aivan selvää, että Veikkauksen monopoli on tullut tiensä päähän, ja mielestäni on aivan oikea suunta, että tämä holtiton ja oikeastaan hallitsematon rahapelitarjonta ulkomailta tuodaan nyt niin sanotusti järjestelmän piiriin ja tällä toimilupasääntelyllä nyt sitten tätä pyritään myöskin oikealla tavalla valvomaan.

Mielestäni tässä on nyt kyllä vielä arvioitavia seikkoja, kuten tässä edellä kuulin, se, kuinka näitä rahapelihaittoja pystytään todella ehkäisemään. Tässä nykytilassahan on ollut hiukan epätasapainossa se, että Veikkausta on valvottu todella tiukasti ja sitten tätä muuta pelitarjontaa ei ollenkaan. Olennaista tietysti on, että tässä on se tasapaino, että tämä järjestelmä on myöskin tasapuolinen ja näitä haittoja pystytään ehkäisemään, ja ennen kaikkea näitä rahoja ei valu enää ulkomaille [Puhemies koputtaa] vaan että tästä sitten, kun haitat jäävät Suomeen, myöskin raha jää Suomeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

14.20 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! [Juho Eerola: Puhemies!] On tärkeää, että tätä lähdetään uudistamaan. Nähdäkseni suomalaisessa politiikassa turhankin pitkään katsottiin paljon ikään kuin Veikkauksen edun näkökulmasta, kun olennaista on löytää sellainen sääntely, jolla hillitään näitä ongelmia, joita rahapelaamiseen aina liittyy, ja toisaalta huolehditaan, että se kaikki saadaan mahdollisimman kattavasti sääntelyn piiriin ja sieltä sitten näitä vero- ja muita tuloja saadaan valtion kassaan.

Olennaista on silti hyvin tarkkaan nyt käydä tämä ensinnäkin läpi valiokunnissa ja toisaalta sitten valmistautua seuraamaan, miten hyvin tämä haittojen hillintä tapahtuu, kuinka hyvin saadaan sääntelyn piiriin asiat toimimaan ja miten esimerkiksi nimenomaan markkinoinnin sääntely sitten varmasti toimii.

Lisäksi toisin tässä yhteydessä esiin sen, että edelleen meillä on maailman mitassa se suhtautuminen näihin pelikoneisiin hyvin löperöä. Kyllä ne pitäisi saada niihin peliluoliin aivan erikseen, kokonaan pois sieltä ihmisten saatavilta. Tämä näyttää siis ulkomaalaisen silmiin, vierailevan ihmisen silmiin, ihan absurdilta, miten meillä on ikään kuin kasinot

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

työnnetty about joka kauppaan. Tämä on sellainen asia, josta kyllä toivoisin, että siihen kiinnitetään huomiota jatkossa ja tiukennetaan sääntelyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Furuholm, olkaa hyvä!

14.22 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kaikin puolin perusteltua tehdä tämä uudistus, kun tiedämme, mikä tämä Veikkauksen tosiasiallinen monopoli tällä hetkellä rahapelijärjestelmässämme on. Tietenkin tavoitteena tässä on saada nämä ulkomaiset, netissä toimivat yhtiöt tämän lisenssijärjestelmän piiriin, ja sitten tullaan juuri tähän edellä mainittuun tasapainokysymykseen siitä, miten ne saadaan sinne lisenssijärjestelmään niin, etteivät nämä rahapelihaitat kasva. Sen takia minä painotan sitä, mitä tässä edellä oleva puhujakin sanoi, että nyt valiokuntakäsittelyssä pitää kyllä kaikki mahdolliset rönsyt tutkia todella tarkkaan, puhutaan sitten bonuksista, nuorten pelaamisesta, tämmöisistä universaaleista kulutusrajoista tai muusta, että saataisiin sitä oikeata tasapainoa.

Nyt tässä on selkeä uhka, että kun tämä markkinointi esimerkiksi räjähtää käsiin, niin samalla pelaaminen kasvaa ja ne haitat tulevat kasvamaan. On tietenkin ymmärrettävää, että urheilusponsorointikin tästä varmasti hyötyy, mutta sitä, mikä on se hinta, pitää nyt arvioida tarkkaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ollikainen, var så god.

14.23 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Täytyy myöntää, että kuuluin vielä viisi vuotta sitten siihen joukkoon, joka oli sitä mieltä, että tulee olla yksinoikeusjärjestelmä Suomessa, mutta noin viisi vuotta sitten muutin mieleni, ja just tämä tilanne muutti sitä aika paljonkin sitten. Digitalisaatio teki sen, ja näen nyt, että tämä esitys on oikein hyvä. Monopoli on tullut tiensä päähän. Tämän mukaan nyt sitten edetään, ja mielestäni tämä ehdotus on oikein hyvä.

Den här lagstiftningspropositionen som har kommit hit tycker jag är riktigt bra och balanserad. Vi är konkurrenskraftiga på ett bättre sätt också i framtiden, och det är bra. Men skadeverkningar kan komma, och att man följer upp dem är väldigt viktigt.

Tässä haluan nostaa esille myös sen, että esimerkiksi mediakentille voi olla nyt suuri etu, että avataan tämä laki. Se on hyvä asia.

Mutta koskien näitä lisenssimarkkinoilla toimivia: montako uutta toimijaa te näette, jotka voisivat tulla nyt Suomeen operaattoreiksi ja jotka ovat vastuullisia? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.24 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pelihaitat ovat vakava yhteiskunnallinen ongelma. Pieni joukko pelaajista tuottaa suuren osan pelituloista mutta samalla myös suuren osan inhimillisestä kärsimyksestä. Meidän on otettava nämä haitat tosissamme. Veikkauksen yksinoikeus ei ole enää riittävä keino hallitsemaan näitä ongelmia.

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

Uusi rahapelilaki siirtää meidät yksinoikeusjärjestelmästä lisenssijärjestelmään, joka yhdistää vastuullisuuden ja markkinoiden valvonnan. Uudessa laissa asetetaan selkeät rajat kaikille toimijoille — hyvä niin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen.

14.25 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nykyinen rahapeli-järjestelmä on tosiaan rakentunut pitkälle Veikkauksen monopolin varaan, ja nyt edessä on iso muutos, ja tosiaan meidän on elettävä tässä ajassa. Tämä järjestelmä on vuosikymmen-ten ajan ohjannut meidän rahapelaamista ja samalla tuottanut merkittäviä varoja yhteiskun-nan eri toimijoille, ja sillä on ollut tärkeä rooli. Internetin ja kansainvälisten peliyhtiöiden myötä suomalaiset pelaavat yhä enemmän kuitenkin ulkomaisilla sivustoilla, jotka eivät ole kansallisen sääntelyn ja verotuksen piirissä. Tämä tarkoittaa, että valtion menettämien verotulojen lisäksi myös rahapelihaittojen ehkäiseminen on nykyisellään vaikeampaa.

Sen vuoksi tosiaan hallitus nyt tätä esitystä esittää — ja kiitos siitä ministerille. Uudis-tuksen myötä nyt ulkomaiset peliyhtiöt voivat hakea toimilupaa ja toimia myös laillisesti Suomessa, ja tämä toisi sitten myös näitä verotuloja Suomeen.

Uusi rahapelilaki pyrkii tasapainottamaan taloudelliset intressit ja yhteiskunnallisen hy-vinvoinnin. Kysynkin: miten nyt varmistetaan, että järjestelmä on läpinäkyvä, reilu ja en-nen kaikkea turvallinen käyttäjille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

14.26 **Saku Nikkanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosiaan histo-riallinen uudistus ja muutos meillä on käsillä, kun pitkään rahapelimarkkinoita Suomessa monopoliasemastaan hallinnut Veikkaus on nyt sitten osittain tämän asemansa menettä-mässä — jos näin voi sanoa. Tätä kehitystä on tietysti edesauttanut paljon se, että Veikka-us itse on myös hyvin vahvasti sitä mieltä, että tähän lisenssijärjestelmään kuuluu mennä, ja hyvä niin, koska tosiaan aika on ajanut vanhan järjestelmän ohi jo voisi sanoa aikaa sit-ten ja nyt on viimeistään korkea aika Suomessakin tähän uudistukseen lähteä.

Tässä on hyviä puheenvuoroja ollut siitä, miten meidän tulee tavallaan varmistaa se, että ne haitat pystytään pitämään mahdollisimman pieninä mutta sitten hyödyt myöskin sa-maan aikaan mahdollisimman suurina. Tässä tietysti tulee nousemaan käsittelyssäkin tämä kanavointiaste erittäin suureen merkitykseen, ja tavallaan tämän tasapainon löytäminen tu-lee olemaan vielä valiokuntakäsittelyssä varmasti varsin merkittävässä roolissa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.27 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on käytetty minusta kauttaaltaan hyviä puheenvuoroja ja tuettu tätä hallituksen esitystä siltä osin, että nähdään, että aika on mennyt tämän nykyjärjestelmän ohi.

Tuossa pitempi puheenvuoro edustaja Heinosenkin osalta oli aika kattava ja hyvä, ja mi-nusta ne kaksi huolta olivat myös aiheellisia: se, venyykö tämän toteuttaminen nyt liian pit-källe, koska mitä pidemmälle mennään — nyt kun tätä on odotettu jo aika pitkään — niin sitä enemmän me menetämme verotuloja myös tästä. Toinen huolihan tietenkin meillä aika yhteinen täällä tuntuu olevan, ja se on aiheellinen: nämä rahapelaamisen haitat, miten me

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

kykenemme uudessa järjestelmässä mahdollisimman hyvin niitä haittoja torjumaan. Kysymyshän on inhimillisesti aika isosta kysymyksestä. Meillä on pieni joukko ihmisiä, jotka ovat suurissa ongelmissa tämän pelaamisen kannalta, mutta tämä nykyjärjestelmä joka tapauksessa on tullut tiensä päähän.

Tämä digitaalisuus ja pelaamisen siirtyminen nettiin on semmoinen, että me emme kykene sitä kontrolloimaan, ja tämä on ainoa järkevä tapa hoitaa tämä. Sen takia itsekin näen, että tämä esitys on sinänsä perusteellinen ja hyvä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

14.28 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Kiitos myöskin ministerille tämän asian esittelystä, erittäin selkeästi esitelty. Tässä on todella kysymys merkittävästä kokonaisuudistuksesta, ja totta lienee se, että Veikkauksen monopoli on jo murtunut ja tälle järjestelmälle pitää nyt tehdä jotain.

Mutta haluaisin vielä korostaa pelihaittojen ehkäisyä, joka on noussut hyvin tässä salikeskustelussa esiin. Kun yritin tuota hallituksen esitystä lukea, niin en ole ihan varma, vakuutuinko niistä keinoista, joilla nyt pelihaittoja ollaan suitsimassa. Huoleni on, että tässä tulee myöskin niin monenlaista pelaamista, että pelihaitat voisivat jopa lisääntyä. Toivoisin, että nyt tässä valiokuntakäsittelyssä, eduskuntakäsittelyssä, eri valiokunnissa erityisesti kiinnitettäisiin huomiota pelihaittoihin ja niiden ehkäisyyn.

Haluan osoittaa tukeni myöskin edustaja Harjanteen nostamalle esitykselle siitä, että pelikoneita pitäisi suitsia ja poistaa. Olen ihan samaa mieltä siitä, että nuo pelikoneet eivät kuulu sinne jokaisen ruokakaupan aulaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

14.30 Janne Jukkola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos ministerille tämän lain esittelystä ja tuomisesta tänne eduskuntaan.

Suomalainen urheilukulttuuri perustuu reilun pelin periaatteelle, jossa jokaisella urheilijalla ja joukkueella on tasavertaiset lähtökohdat ja jossa kaikki yrittävät parhaansa. Tämä ei ole vain urheilun ihanne vaan kansallinen arvo, johon liittyvät luottamus, rehellisyys ja urheilun ilo.

Kuitenkin kun rahapelimarkkinat avautuvat kansainvälisille toimijoille, tuo se mukanaan myös merkittäviä riskejä, erityisesti urheilumanipulaation uhan. Urheilumanipulaatio voi vakavasti horjuttaa kilpailun reiluutta ja urheilun luotettavuutta. Meillä on jo nyt esimerkkejä siitä, miten vakava uhka tämä on. Siksi on välttämätöntä, että lainsäädäntöä tarkennetaan urheilupetoksen osalta, vedonlyöntikohteiden sääntöjä tiukennetaan ja rahapeliyhtiöille asetetaan velvoitteet tiedonvaihtoon [Puhemies koputtaa] sekä tapahtumien raportointiin. Arvoisa ministeri, [Puhemies koputtaa] ottaen huomioon urheilumanipulaation kasvavat riskit voimmeko odottaa, että hallitus ryhtyy toimiin ja tuo esiin konkreettisia lainsäädäntömuutoksia, [Puhemies koputtaa] jotka turvaavat suomalaisen urheilun reilouden ja luotettavuuden?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Muistutan edustajia minuutin aikarajasta. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

14.31 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten tässä nyt on moni edustaja jo ennen minuakin sanonut, niin tämä uudistus on välttämätön. Sanon ”välttämätön” lähinnä siksi, että nämä meidän aikamme haasteet ovat kovasti erilaiset kuin menneinä vuosikymmeninä. Eli internetin myötä laajentunut kansainvälinen kilpailu ja yhä kasvaneet rahapelihaitat tietyillä ihmisillä eivät käytännössä anna mitään muuta mahdollisuutta kuin tehdä tämä uudistus.

Mutta se, mistä minä itse kannan ehkä eniten huolta, on se, mikä on tämän Oy Tippaus Ab:n perintö, millä nimellä tämä aikaisemmin tunnettiin. Eli aikanaanhan tämä toiminta perustettiin lähinnä urheilu- ja nuorisotyötä varten ja sillä sitä sitten rahoitettiin. Toivon, että jatkossakin tämä sama rahoitus turvataan. Nyt näyttää siltä, että kun tämä sponsorointi sitten kenties yleistyy, niin on saatavissa jopa suurempia rahavirtoja kuin aikaisemmin, mutta huolehditaan myöskin sitten siitä, että se menee muillekin kuin niille terävimmille huipuille, sinne nuorisotyöhön myös.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

14.32 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin täällä on todettu, tämä on historiallinen uudistus ja perusteltu uudistus. Ja kun kollegoiden hyviä puheenvuoroja olen tässä kuunnellut, niin minusta ne kaksi keskeisintä asiaa, joihin tässä nyt eduskunnan kannattaa keskittyä, ovat todella tämä kanavointiaste ja sitten pelihaittojen ehkäiseminen.

Kanavointiasteessahan kysymys kuuluu, että silloinhan tämän järjestelmän pitää olla sellainen, että toimijoilla on intressi hakea lisenssiä ja pelaajilla on intressi pelata lisenssin omaavissa pelijärjestelmissä, ja tämä tulee huolehtia tässä lainsäädännössä.

No mitä tulee sitten näihin pelihaittoihin, niin varmasti tässäkin on syytä tarkkaan katsoa, ovatko ne toimenpiteet, joita tässä lainsäädännössä esitetään, tosiasiallisesti sellaisia, että voimme myös tämän puolen kunnialla hoitaa. Mutta yhtä kaikki, pidän tätä tärkeänä uudistuksena ja toivon, että eduskunta tässä huolellista työtä tekee ja sen pohjalta maahan säädetään laki, joka tästä eteenpäin sitten toimii tässä muuttuvassa tilanteessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lintilä, olkaa hyvä.

14.34 Mika Lintilä kesk (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Olin Hippoksen puheenjohtajana aikoinaan laittamassa yhteen näitä kolmea peliyhtiötä: Raha-automaattiyhdistys, Veikkaus ja Fintoto. Silloin jo tunnistettiin ja tunnustettiin tämä tilanne. Silloinhan se tehtiin EU-paineesta monopolijärjestelmää kohtaan, mutta tämä on selkeä, hyvä jatkumo. Pakettihan on laaja, äärettömän laaja.

Ja sitten ratkaisevaa tässä tulee olemaan nyt tämän lain tulkinta ja erityisesti sen valvonta: kuinka sitä valvotaan. Lain tavoitteet tullaan saavuttamaan vain, mikäli viranomaisten valvonta kohdistuu ennen kaikkea laittoman tarjonnan valvontaan. Mikäli käy niin, että valvonta kohdistuu vain lisenssijärjestelmän sisällä oleviin yhtiöihin, silloin me menetetään koko tämä työ, jota tässä lailla on tavoiteltu. Eli voisiko sanoa viestinä tulevalle valvonnalle näin, että keskitytään nimenomaan siihen, mikä ei ole näkyvillä olevaa pelaamista, koska muuten me vesitetään tämä laki kokonaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

14.35 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Nostan tässä vielä pikkuisen vaikeuskerrointa ja tuon yhden huomioitavan asian, jota tässä on varmaan hyvä tämän keskustelun ja käsittelyn yhteydessä kanssa miettiä. Se on se, että meillä ehkä on uusia uhkapelaamisen muotoja, jotka ovat aika vaikeasti määriteltäviä. Erilaisissa tietokone-, konsoli- ja kännykkäpeleissä on tämmöisiä loot boxeja ja tämäntyyppisiä mekanismeja, jotka itse asiassa noudattelevat ikään kuin uhkapelilogiikkaa. Siitä on tutkimusnäyttöä, että nämä ovat ongelmallisia ihmisille, joilla on vaikka rahavaikeuksia. Nämä voivat johtaa velkaantumiseen.

Olen varma siitä, että Suomen ei kannata ruveta päättämään, mitä pelejä kukakin saa pelata Pleikkarillaan tai koneellaan, mutta tässä ehkä sinne EU-säätelyyn katsoisin ja muutenkin miettsin, miten tätä taklaa, koska tämä ongelma koko ajan tavallaan tulee hankalammaksi, kun ei puhuta enää vain yhdessä fyysisessä tilassa olevista koneista, vaan itse asiassa uhkapelaamisen logiikka levittäytyy aika moneen muuhunkin viihteenaan. Tätä kannattaisi myös tässä valiokuntakäsittelyn aikana pohdiskella, vaikka siihen ei ehkä suoraan tässä nyt ratkaisua löydetäkään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Skinnari, olkaa hyvä.

14.36 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Iso uudistus, jättimäinen paketti, ja edustaja Heinonenkin piti niin hyvän vastuullisuuspuheen — erittäin sosiaalidemokraattisen sellaisen — että en enää puhu vastuullisuudesta, mutta puhun siitä, mikä tässä on sitten Suomen etu pitkällä aikavälillä.

Arvoisa ministeri, tietysti tässä on ollut vaikeuksia: muun muassa lupamenettelyt ovat kestäneet Suomessa niin kauan, että me olemme menettäneet tuloja. Ja omistaja-arvosta me olemme tänään aika vähän täällä jostain syystä puhuneet, koska siitäkin on kysymys, miten suomalainen voittaa myös omistajana jatkoa ajatellen. Miten edunsaajat, liikunta, urheilu, kulttuuri, järjestöt tänä leikkausten aikakautena — miten tämä uudistus turvaa ne kunnissa ja alueilla? Miten hevosurheilu, miten ravi-infra maakunnissa? Miten Suomi valmistautuu siihen, että koko Suomi pysyy pystyssä? Ja miten tässä laskevassa markkinassa sitten tehdään mahdollisimman hyvää tulosta myös suomalaisella osaamisella, niin että suomalaisetkin peliyhtiöt menestyvät?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

14.37 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Tämä on hyvä uudistus, jolla on toki hiukan vastakkaisia tavoitteita: Toisaalta halutaan lisää kanavointia, halutaan lisää tuloja, lisenssituloja valtiolle, jotta yleishyödylliset yhdistykset — liikunta, tiede ja taide — saavat tuloja. Sitten taas toisaalta halutaan suojella kansalaisia, ehkäistä sosiaalisia ja taloudellisia haittoja, peliongelmia.

Laki on hyvä, mutta niin kuin edustaja Lintilä tässä totesi, kyllä se lain tulkinta ja lain valvonta tulee jatkossakin olemaan keskeinen tekijä, jolla tähän lakiin saadaan oikeasti vaikuttavuutta.

Nostan sitten vielä esille sen, että meillä on Suomessakin lukuisa joukko vedonlyöntiammattilaisia ja heidänkin tilanteensa täytyy jotenkin tässä uudistuksessa huomioida. Se, että kyllin monta yhtiötä hankkisi Suomesta lisenssin, on kaikille etu. Ja sitten myöskin: jos vedonlyöntiammattilaisten tulot ovat jatkossa ansiotuloja, niin voisivatko tappiot olla [Puhe-

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

mies koputtaa] vähennyskelpoisia joissain tilanteissa, jos pelataan lisenssittömille toimijoille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.38 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin aika on ajanut vanhan järjestelmän ohi, ja nyt ministeri toi ansiokkaasti hyvällä esitellyllä uuden lakiesityksen eduskuntaan — erittäin hyvä asia. Ainoa keino näiden kansainvälisten peliyhtiöiden saamiseen mukaan tähän vastuunkantoon on juuri tämä lisenssijärjestelmä.

Sitten tässä keskustelun aikana olen kuullut monta huolestunutta puheenvuoroa siitä, miten näitä haittoja saadaan kuriin. No, absoluuttisen varmasti kaikkea ei saada kuriin, se on ihan selvä asia. Voisi sanoa pelkistetysti, että jos joku haluaa hävitä rahansa jossakin kasinolla, vaikka nyt Euroopan kasinolla, niin siitä vaan. Millä sen voi estää, kun maailma on vapaa? Aivan varmasti löytyy kymmeniä muitakin keinoja, millä keinoin rahansa voi uhkapelissä hävitä.

Mutta sanoisin tässä asiassa niin, että tämä on hyvä laki valvottuna ja sitten reagoidaan, jos aikanaan tarvetta tulee. Varmasti jonkunäköinen muutos tähänkin lakiin tulee ihan lähiaikoina, heti sen tultua voimaan.

Toivon, arvoisa puhemies, että tämä laki käsitellään ripeästi ja tulee voimaan heti, että saataisiin tämä asia ajan tasalle. Jälkeen ei kannata jäädä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.40 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On ollut miellyttävää kuunnella, että tässä aika vaikeassa mutta yhteisessä kysymyksessä on näin laaja yhteisymmärrys oppositiosta sekä hallituspuolueista, salin kaikilta laidoilta. Mielestäni on ollut hyviä pohdintoja myös siitä, miten nämä rahat tulevaisuudessa tulevat kohdentumaan ja jakautumaan, miten pidämme huolen hevostaloudesta tai siitä, kun urheilumainonta tulee kohdentumaan varmasti isolta osin tiettyihin huippu-urheilulajeihin. Se on tärkeä juttu, mutta samaan aikaan meidän pitää varmistaa myös ruohonjuuritason urheilun ja liikunnan rahoitusta.

No, iso kysymys on kanavointi ja pelihaitat -kysymys, mitä olette joutunut, ministeri Rantanen, omassa ministeriössänne pitkään pyörittämään. Toivotaan, että se tasapaino on nyt kohdallaan. Se kannattaa täällä talossa kertaalleen katsoa.

Loppuun kysyn tuon kysymyksen vielä tästä aikataulusta. Jos eduskunnassa tähän on mahdollisuus löytää vaikkapa vähän ripeämpi etenemis- ja voimaantuloaikataulu, niin sopiiko se teille, arvoisa ministeri?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

14.41 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! On hyvä tunnistaa tarve rahapelijärjestelmän uudistamiselle. Muutoksen valmisteluhan käynnistettiin tosiasiallisesti jo viime hallituskaudella, jolloin tehtiin esiselvitys rahapelijärjestelmän tulevaisuudesta.

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

On tärkeää, että uudessa rahapelijärjestelmää koskevassa lainsäädännössä huomioidaan erityisesti pelihaittojen torjunta, joka on keskeinen osa yhteiskunnallista vastuuta. Samalla meidän on huolehdittava siitä, että rahapelituottojen jakaminen jatkuu järjestöjen ja yhteiskunnallisesti merkittävien kohteiden hyväksi.

Keskeinen kysymys on, miten tehdään järjestelmästä yhtä aikaa houkutteleva, jotta lissenssejä hankitaan ja kanavointiastetta nostetaan, mutta samalla sellainen, että pelaamisen haittoja hallitaan ja ennaltaehkäistään. Tämä uudistus voi antaa meille mahdollisuuden kehittää rahapelialaa entistä vastuullisemmaksi ja varmistaa, että pelaaminen tapahtuisi turvallisemmin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelulle tässä vaiheessa varattu aika lähestyy loppuaan. — Annan vastauspuheenvuoron ministeri Rantaselle, noin kolme minuuttia, olkaa hyvä.

14.42 Sisäministeri Mari Rantanen: Arvoisa puhemies! Ensinnä haluan kiittää edustajia erinomaisesta keskustelusta tässä asiassa. Kuten tässä on todettu, niin totta tosiaan on niin, että on korkea aika uudistaa tätä järjestelmää, ja näin se on, että Veikkauksen monopolin on murtunut, ja siinä mielessä meidän on hyvin tärkeää saada mahdollisimman paljon toimijoita tämän säännellyn pelaamisen piiriin.

Aloitan ensin tästä aikataulusta. Tätä aikataulua ei ole vetäisty niin kutsutusti hatusta, vaan näin iso uudistus tietysti vaatii sen ajan, että sinne saadaan kaikki tietojärjestelmät ja valvontajärjestelmät ja nämä asiat kuntoon. Siinä mielessä rohkenisin toivoa, että pitäytyisimme esityksessä esitetyssä aikataulussa, koska siihen ei ole kovin pitkä aika, ja meidän viranomaisemmekin vaativat oman aikansa ennen kuin toimeenpanokyky tähän tulee, joten toivoisin, että ei lähdetä tätä hoputtamaan. Sitä on varmasti ja onkin tässä tämän valmistelun aikana katsottu, mikä on sellainen realistinen aikataulu, johon voidaan päästä ja jolloin järjestelmä olisi valmis.

No, sitten ehkä tästä uudistuksesta yleisesti. Tämä totta tosiaan on meillä historiallinen uudistus, mutta niin kuin voimme havaita, kaikkea pelaamista ei ole kuitenkaan kerralla avattu. Eli kyllä tässä mennään step by step -mallilla, ja tämäkin on jo itsessään suuri. Siinä mielessä emme ole hypänneet kuitenkaan aivan syvään päätyyn avaamalla kerralla kaikkea.

Se, mitä totesin tuossa lähetepuheenvuorossani, on tämä seuranta. On tietysti aivan selvä, että kun me tullaan uuteen, näin isoon uudistukseen, vaikka tässä tullaankin pienin stepin, niin tämän lain seuranta on äärimmäisen tärkeää. Ehkä voi sanoa sen, että totta kai sitä pitää sitten korjata, jos havaitaan jotakin sellaista, mikä ei siellä toimi tai jos emme pääse niihin tavoitteisiin, mihin halutaan. Tästä on itse asiassa muistakin maista esimerkkejä, että kun iso uudistus tehdään, niin voi olla, että joudutaan sitten myöhemmin justeeramaan sitä uudistusta. Siihen täytyy tietenkin olla valmiina.

Tämän järjestelmän valvonta, mikä täällä on myös nostettu esiin, on äärimmäisen tärkeää, ja senpä takia tähän tarvitaan toimeenpanoaikaa, jotenka aikataulua ei kannata kauheasti kirittää täällä, jotta ehditään ottaa myöskin nämä valvontakysymykset esiin.

Pelihaitat, niin kuin täällä todettiinkin, koskettavat pääsääntöisesti varsin pientä joukkoa, mutta joka ikiselle, jota ne koskettavat, se on aikamoisen traaginen tilanne sekä hänelle itselleen mutta usein myös lähipiirille. Siinä mielessä erityisesti näiden haittojen torjunta ja tämän seuranta, mitä tälle väelle käy, tuleeko sinne esimerkiksi lisää, on äärimmäisen

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

tärkeätä myös tässä samalla, kun pyritään pitämään huolta siitä, että meille Suomeen kannattaa tulla hakemaan lisenssiä, jotta voidaan sitten tätä kanavointiastetta nostaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.45.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 16.05.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Hänninen.

16.05 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Rahapelaaminen on muuttunut, enää ei mennä pelikoneelle huoltoasemalle tai kioskille. Pelaaminen tapahtuu kännykällä kotisohvalta kellonajasta riippumatta. Rajat ovat kadonneet, eikä sääntelyimme ole pysynyt mukana.

Nykyinen rahapelijärjestelmä, jossa Veikkauksella on yksinoikeus, ei enää vastaa todellisuutta. Merkittävä osa rahapelaamisesta tapahtuu nykyisen järjestelmämme ulkopuolella verkossa ulkomaisten toimijoiden alustoilla. Näistä peleistä ei makseta lisenssimaksuja tai veroja Suomeen. Näillä toimijoilla ei ole mitään vastuuta suomalaisten peliongelmissa.

Arvoisa rouva puhemies! Rahapelijärjestelmä kaipaa kipeästi uudistusta. Siksi hallituksen esitys uudeksi rahapelilaiksi on tervetullut ja tarpeellinen. Rahapelien toimeenpano kytketään nyt selvästi luvanvaraiseen järjestelmään. Peliyhtiöiltä edellytetään lisenssiä, pelaaminen vaatii tunnistautumista. Tämän uudistuksen ytimessä on pelaajan suoja. Esityksessä otetaan käyttöön peliestot, tappiorajat ja pelikäyttäytymisen seuranta myös muille rahapelejä tarjoaville toimijoille. Näillä keinoilla ehkäistään peliongelmia ja suojellaan erityisesti heitä, jotka ovat haavoittuvimmassa asemassa.

Arvoisa rouva puhemies! Pelihaitat ovat vakava yhteiskunnallinen ongelma. Pieni joukko pelaajista tuottaa suuren osan pelituloista mutta samalla myös suuren osan inhimillisestä kärsimyksestä. Meidän on otettava nämä haitat tosissamme. Veikkauksen yksinoikeus ei ole enää riittävä keino hallita näitä ongelmia.

Uusi rahapelilaki siirtää meidät yksinoikeusjärjestelmästä lisenssijärjestelmään, joka yhdistää vastuullisuuden ja markkinoiden valvonnan. Uudessa laissa asetetaan selkeät rajat kaikille toimijoille. Vaikka rahapelien markkinointi ja näkyvyys tulevat lisääntymään palvelujen tarjoajien lisääntyessä, on meidän tehtävämme huolehtia myös valvonnan resursseista ja siitä, että mainonta ei päädy alaikäisten silmien eteen.

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan esitystä ja pidän tärkeänä, että meillä on yhteinen, valvottu ja pelihaittoihin puuttuva järjestelmä. On meidän vastuullamme varmistaa, että rahapelaaminen ei enää tapahdu yhteiskunnan ulottumattomissa vaan sen valvonnassa. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jukkola.

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

16.09 Janne Jukkola kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Rahapelaamisesta puhuttaessa puhumme ennen kaikkea ihmisistä. Puhumme heistä, joille pelaaminen ei ole viihdettä vaan huolta, velkaa ja henkistä taakkaa, niistä suomalaisista, jotka ovat jääneet yksin peliongelman kanssa, ja usein myös heidän läheisistään. Yhä useampi suomalainen kertoo, että itsellä tai perheessä on ollut ongelmia rahapelaamisen kanssa. Vakavimmat haitat syntyvät usein siellä, mihin yhteiskunnan suoja ei enää ulotu: ulkomaisilla nettipelisivustoilla, joihin nykyinen lainsäädäntö ei pysty kunnolla puuttumaan. Nykyinen järjestelmä ei siis enää riitä suojelemaan pelaajia. Pelaaminen on siirtynyt verkkoon, mutta valvonta ei ole pysynyt perässä. Siksi hallituksen esitys lisenssijärjestelmän käyttöönotosta on sekä ajankohdainen että vastuullinen ratkaisu, ja siitä haluan kiittää.

Arvoisa rouva puhemies! Tänään käsittelemme uutta rahapelijärjestelmää, ja haluan nostaa esiin sen ulottuvuuden, joka koskee suomalaisen urheilun rehellisyyttä ja turvallisuutta. Suomalainen urheilukulttuuri rakentuu reilun pelin periaatteelle, sille, että jokainen urheilija tai jokainen joukkue voi osallistua kilpailuun tasavertaisista lähtökohdista. Tämä ei ole vain urheilun sisäinen ihanne vaan kansallinen arvo. Luottamus, rehellisyys ja urheilun ilo ovat asioita, joita meidän tulee vaalia erityisesti nyt, kun rahapelimarkkinoita ollaan avaamassa kansainvälisille toimijoille. Meillä on jo nyt esimerkkejä siitä, miten vakava uhka urheilumanipulaatio voi olla. Pesäpallon sopupelit ja jalkapallon epäselvät ottelut osoittavat, että tämä ei ole mikään hypoteettinen uhkakuva. Suomen urheilun eettinen keskus SUEK on varoittanut tilanteesta aivan syystä. Kansainvälisten rahapelitoimijoiden tulo markkinoille tuo mukanaan myös riskejä, joita ei voi ohittaa. Meidän on katsottava eteenpäin ja varmistettava, että myös sääntely pysyy tämän kehityksen mukana.

Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää tunnustaa hallituksen hyvä työ siinä, että lasten ja nuorten liikuntaa ei enää rahoiteta peliongelmaisten häviöillä. Se on ollut tärkeä ja arvokas linjaus. Mutta samalla, kun korjaamme yhtä epäkohtaa, meidän on estettävä uuden syntyminen. Jos valvonta ei pysy mukana vedonlyöntimarkkinoiden avautuessa, riskinä on, että rikollisuus löytää tiensä suomalaisen urheilun sisälle, ja sen emme voi antaa tapahtua. SUEKin ehdotukset ovat mielestäni järkeviä ja vastuullisia. Me tarvitsemme lakiin tarkentuvan kirjauksen urheilupetoksesta, myös tiukemmat pelisäännöt vedonlyönnin kohteille, ja meidän on asetettava rahapeliyhtiöille velvoitteet tiedonvaihtoon ja selkeät pelimerkit tapahtumien raportointiin.

Olen saanut viestejä urheilun parissa toimivilta järjestöiltä, ja viesti on selvä: huoli on todellinen. Suomen Olympiakomitea, jalkapalloliitto ja monet muut ovat ilmaisseet tuensa ennakoivalle lainsäädännölle, joka suojaa urheilua. Urheilun rehellisyys on asia, josta emme voi tinkiä. Se on arvokysymys mutta myös huoltovarmuutta ja kansallista eheytymistä koskeva kysymys. Lapset ja nuoret ansaitsevat mahdollisuuden urheilla turvallisesti ilman vilppiä tai mitään pelkoa manipulaatiosta. Vedonlyöntimarkkinoiden vapautuminen ei saa tarkoittaa, että suomalainen urheilu altistuu rikolliselle toiminnalle. Nyt on aika tehdä ne lainsäädännölliset muutokset, jotka varmistavat, että Suomessa reilu peli on ja pysyy. — Kiitos. [Mikko Lundén: Näin on!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen poissa, edustaja Skinnari poissa. — Edustaja Polvinen.

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

16.14 Mikko Polvinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin tuoda muutaman ajatuksen nettikasinoista ja kansainvälisestä peliteollisuudesta. On tärkeää ymmärtää, missä mitaluokassa puhutaan ja miksi verotus on keskeinen tekijä tässä kilpailussa.

Tässä on muutama esimerkki alle kuuden prosentin verotusmaista pelin järjestämisessä: Malta, Curaçao, Gibraltar, Mansaari. Näistä maista erityisesti Malta on hyvä esimerkki. Sen peliala tuottaa jo yli kymmenen prosenttia maan bruttokansantuotteesta. Rahapeliyhtiöiden kautta Maltalle virtaa vuosittain miljardeja euroja, ja ala työllistää tuhansia ihmisiä. Vain lisenssimaksuja ja veroja kertyy Maltalle satoja miljoonia euroja joka vuosi.

Kun suomalainen peliyhtiö alkaa suunnittelemaan nettikasinoliiketoimintaa, se ei katso kotikuntaa Suomesta vaan verotusta ja sääntelyä maailmalta. Tämä tarkoittaa, että osaaminen ja tuotot karkaavat Suomesta ulos. Siksi, kun Suomi nyt valmistautuu siirtymään lisenssijärjestelmään, olisi viisasta katsoa tätä kokonaisuutta rohkeasti. Miksi emme loisi houkuttelevaa veromallia alan yrityksille myös Suomeen? Voisimmeko esimerkiksi perustaa kokeilun tai erityisalueen, jossa verotus ja sääntely mahdollistaisivat alan kehityksen kotimaassa?

Tässä yhteydessä Kajaanin kaupunki — tunnettu peliteollisuudesta, dataosaamisesta ja Kainuun korkeakoulusta — voisi olla juuri oikea paikka. Koko Kainuun maakunnan bruttokansantuote on noin kolme miljardia euroa vuodessa, ja jos saisimme vain pienen osan siitä volyyymista, joka tällä hetkellä pyörii Maltan kautta, puhutaan sadoista miljoonista. Se voisi tarkoittaa Kainuulle täysin uutta kasvualaa ja samalla toisi valtiolle lisää verotuloja ilman, että suomalaisten pelaaminen valuisi ulkomaille. Kyse ei ole pelkästään peliteollisuudesta vaan myös datataloudesta, ohjelmisto-osaamisesta ja kansainvälisestä liiketoiminnasta. Meillä on kaikki mahdollisuudet olla alalla muutakin kuin lisenssien maksaja. Tämä olisi elinvoiman kehittämistä Itä-Suomeen: yhdistetään verotus, osaaminen ja sijainti. Tässä yhteydessä olisi hyvä mahdollisuus tehdä Suomesta pelialalle houkutteleva vaihtoehto.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkinen, poissa. — Edustaja Mikkonen.

16.16 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi rahapelilaki sekä muutettavaksi kolmetoista lakia ja kumottavaksi kahden lain säännöksiä. Uudessa laissa säädettäisiin rahapelitoiminnasta ja sen valvonnasta. Rahapelien toimeenpano olisi luvanvaraista.

Arvoisa puhemies! Kyse on historiallisesta uudistuksesta ja suuresta muutoksesta, jonka tarve on ilmeinen rahapelimarkkinoiden muutoksen ja digipelaamisen kasvun myötä. Tarve rahapelijärjestelmän uudistamiselle on ilmeinen. Muutoksen valmistelu käynnistettiin tosiasiaa jo viime hallituskaudella, jolloin tehtiin esiselvitys rahapelijärjestelmän tulevaisuudesta.

Nykyjärjestelmällä emme voi jatkaa. Yksinoikeusjärjestelmän markkinaosuus digitaalisessa rahapelaamisessa on lähellä 50 prosentin rajaa. Digitaalisen rahapelaamisen markkinalla toimivat yksinoikeusjärjestelmän ulkopuoliset yritykset saavat tällä hetkellä tuottonsa ilman lisenssimaksuja, veroja tai vastuuta toiminnan aiheuttamista rahapeliongelmista. Ydinkysymys lieneekin se, miten tehdään järjestelmästä yhtä aikaa houkutteleva, jotta lisenssejä hankitaan ja kanavointiastetta nostetaan, mutta samalla sellainen, että pelaamisen haittoja hallitaan ja ennaltaehkäistään.

Hallitusohjelman kirjaus uudistuksesta on vastuullinen. Uudistuksen tavoitteena pitää olla pelaamisesta aiheutuvien terveydellisten, taloudellisten ja sosiaalisten haittojen eh-

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

käisy ja vähentäminen sekä rahapelijärjestelmän kanavointiasteen parantaminen. Hallituksen esitys on käsiteltävä eduskunnassa huolella. Huomio kiinnittyy uudistuksen ja käsittelyn tiukkaan aikatauluun. Näin iso järjestelmän muutos ottaa aikaa ja vaatii resursseja. Kokonaisuuden on oltava tasapainossa. On edellytettävä, että sekä valvonnan että pelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen resurssit ovat riittävät. Uudistuksen vaikutuksia tulee seurata ja lainsäädäntöä kehittää edelleen tarvittaessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lundén.

16.19 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on siis hallituksen esitys eduskunnalle uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi. Suomen rahapelijärjestelmä on ollut jo pitkään yksinoikeusmalliin perustuva. Veikkauksella on ollut yksinoikeus rahapeliin järjestämiseen, ja tästä järjestelmästä on säädetty tarkasti arpajaislaissa. Tämän lain tavoitteena on ollut suojata pelaajia, estää väärinkäytöksiä ja ehkäistä pelaamiseen liittyviä taloudellisia sekä sosiaalisia haittoja.

On kuitenkin selvää, että aika ja toimintaympäristö ovat muuttuneet. Erityisesti netissä tapahtuva rahapelaamisen kasvu on johtanut tilanteeseen, jossa yksinoikeusjärjestelmä ei ole pystynyt täysin vastaamaan niihin haasteisiin, mitä meillä on tänä päivänä. Hallituksen arvioiden mukaan yli puolet digitaalisista rahapeleistä pelataan nykyisin yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolella. Tämä tarkoittaa siis sitä, että rahapelaamisesta aiheutuvat haitat jäävät osin tunnistamatta ja hallitsematta eikä ulkopuolisilta toimijoilta peritä lisenssimaksuja tai veroja.

Siksi Petteri Orpon hallitus on päättänyt uudistaa Suomen rahapelijärjestelmää siirtymällä lisenssimalliin viimeistään 1.1.2026. Tällä uudistuksella halutaan ennen kaikkea vähentää pelaamisesta aiheutuvia haittoja, parantaa alan valvontaa ja varmistaa se, että rahapelitoiminnasta saatavat tulot kanavoituvat vastuullisesti yhteiskunnan hyväksi. Uuden lisenssijärjestelmän piirissä olisivat online-kasinopelit ja online-vedonlyönti, kun taas Veikkaus Oy:n yksinoikeus säilyisi muilla sektoreilla. Tämä muutos mahdollistaa reilun ja valvotun kilpailun sekä varmistaa sen, että kaikki toimijat noudattavat jatkossa samoja sääntöjä.

Rahapelihaittojen torjunta on uudistuksen keskiössä. Valvontaan varataan riittävät resurssit, ja pelaajille tarjotaan mahdollisuus estää itsensä kaikista lisensoiduista palveluista yhdellä alustalla. Myös pelikoneiden sijoittelua tullaan tarkastelemaan, jotta ne olisivat valvotummassa ympäristössä.

Arvoisa rouva puhemies! Lisenssimalliin siirtyminen on suuri muutos, ja on selvää, että se vaatii huolellista selvitystyötä sekä yhteiskunnallisten vaikutusten arviointia. Tavoitteena on rakentaa rahapelijärjestelmä, joka on vastuullinen, tehokkaasti valvottu ja pystyy vastaamaan nykypäivän haasteisiin. Suomalaiset ovat pelanneet jo vuosia rahapelejä ja tulevat jatkossakin pelaamaan niitä, ja hyvä niin. Meidän on turvattava kuluttajien oikeudet ja ehkäistävä haittoja mutta samalla pidettävä huoli siitä, että rahapelitoiminnan tuotot hyödyttävät suomalaista yhteiskuntaa mahdollisimman tehokkaasti. Voisi kysyä, olemmeko jo kiristäneet Veikkauksen toimintamahdollisuuksia vuosien aikana äärimmilleen samalla, kun olemme antaneet ulkomaisten pelifirmojen mellastaa. Onneksi tähän on tulossa nyt muutos.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä laki on varmastikin hyvä ja tarpeellinen, mutta on pakko mainita näistä vuosien varrella tehdyistä toimenpiteistä pelihaittojen kitkemiseksi. Tah-

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

don sanoa tämän faktan, vaikka ei varmaan pitäisi: pelihaitat ovat pienentyneet — se on erittäin hyvä juttu — mutta samalla ovat pienentyneet myös Veikkauksen tulouttamat tulot valtiolle. Tarkoitan siis sitä, että muutama vuosi sitten Veikkaus tuloutti noin miljardin per vuosi ja viime aikoina enää noin puolet siitä. Tiedän, että muun muassa pelikoneiden kohdalla puhutaan aina niiden haitoista, ja ne varmasti ovatkin osalle kuluttajista haitallisia, mutta tahtoisin puhua edelleen Veikkauksen tulouttamista summista valtiolle. Ne ovat olleet valtavia. Mielestäni paikkaavien satojen miljoonien eurojen löytäminen valtion kassaan on ollut haastavaa, ellei jopa mahdotonta. Sitä ei voi kieltää kukaan. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Polvinen.

16.22 Mikko Polvinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on pitkään totuttu siihen, että rahapeliautomaatteja löytyy lähes jokaisesta marketista, huoltoasemasta ja kioskista. Näitä koneita ei voi olla huomaamatta, ne ovat näkyvillä, arjessa läsnä ja helposti saavutettavissa. Mutta juuri tämä helppo saatavuus on ongelma. Peliautomaatit houkuttelevat erityisesti riskiryhmiä, ihmisiä, joilla on taipumusta ongelmapelaamiseen. Ne eivät sattumalta osu suoraan siihen kohtaan, missä ihminen on maksuvälinettä juuri käyttänyt päivittäisiin ostoksiin.

Me tiedämme tutkimuksista, että mitä helpommin pelaaminen on saatavilla, sitä todennäköisemmin syntyy peliongelmia. Siksi on perusteltua kysyä, miksi me yhä sallimme peliautomaatit kauppojen ja kioskien lähetyville ja käytäville. Miksi ne ovat näkyvästi esillä kaikkien silmien edessä, myös lasten? Ehkä Veikkauksen johdolla olisi tähän annettavanaan jotain tyhjentävää vastausta.

Nyt tähän on aika tehdä muutos. Peliautomaatit tulisi siirtää valvottuihin tiloihin, tiloihin, joissa on ikärajavalvontahenkilöstö paikalla ja selkeä viesti siitä, että kyse ei ole satunnaisesta viihteestä vaan rahapeleistä, joihin liittyy riskejä. Tämä tarkoittaisi vastuullisuutta pelihaittojen ehkäisemiseksi. Tanskassa ja Norjassa on otettu käyttöön mallit, joissa automaatit ovat valvonnan piirissä. Myös Suomessa on kokeiltu tunnistamispakkoa. Mutta se ei yksin riitä, jos koneita on edelleen kaikkialla. Jos rahapelaaminen halutaan pitää hallinnassa ja jos haluamme suojella heikommassa asemassa olevia, meidän on siirrettävä automaatit pois arjen keskeltä. Tämä olisi konkreettinen, vaikuttava ja vastuullinen teko. Se ei vie keltään pelaamisen mahdollisuutta, mutta se rajaa sen tilaan, jossa riskeihin voidaan puuttua ja niitä ongelmia hallita. Arvoisa puhemies, olen kuullut ongelmapelaajilta usein viestin ja toiveen, voisiko tuolla nettikasinoilla olla yksi nappi, niin sanottu kill switch, millä voisi lopettaa kaiken pelaamisen ja estää sen. Tämä on se suurin toive, mitä ongelmapelaajilta tulee.

Arvoisa rouva puhemies! Kun nyt rahapelijärjestelmän uudistus ja lisenssijärjestelmä ovat valmistelussa, on tärkeää varmistaa, että huomioimme myös yksityiskohdat, jotka vaikuttavat valtion tuloihin ja ammattipelaajien tulevaisuuteen. Yksi tällainen yksityiskohta liittyy pokerinpelaajien ja muiden ammattipelaajien verokohteluun. Tällä hetkellä voitot ovat monissa tilanteissa verovapaita, jos peli tapahtuu Eta-alueen lisensoidulla alustalla. Tämä on ollut johdonmukainen linja, mutta nyt on tärkeää, että uudistuksessa ei synny tilannetta, jossa näitä voittoja aletaan jatkossa verottaa erikseen Suomeen lisensoiduilla alustoilla vain siksi, että kyseessä on ammattipelaaja. On vaarana, että pelaajat siirtävät toimintansa ulkomaille, jos verokohtelu kiristyy ja muuttuu epäselväksi.

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

Mielestäni on varmistettava, ettei Suomi menetä paitsi verotuloja myös osaamista ja koulutusta. Esimerkiksi jos yksi ammattipelaaja, joka tienaa satatuhatta euroa vuodessa, maksaa kotimaassa veroja, ostaa palveluja ja toimii täysin läpinäkyvästi, muuttaa ulkomaille, nämä hyödyt häviävät Suomesta usein pysyvästi. Kyse ei ole siitä, etteikö verotusta voisi olla, vaan siitä, että sen on oltava ennakoitavaa, selkeää ja oikeasuhtaista, kilpailukykyistä Euroopan maiden keskuudessa. Meillä on nyt ainutlaatuinen tilaisuus rakentaa järjestelmä, joka huomioi myös uudet tulonlähteet ja digitaaliset alat ilman, että ihmisen tarvitsee lähteä Suomesta toteuttaakseen omaa ammattiaan.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen rahapelijärjestelmän uudistus on tarpeellinen, ja sen yhteydessä meidän on tärkeää tarkastella myös fyysisen kasinotoiminnan asemaa ja vaikutusta kotimaiseen matkailuun ja kulutukseen.

Tällä hetkellä Veikkauksen fyysinen kasinotoiminta ei enää houkuttele pelaajia samalla tavalla kuin ennen. Pelaamiseen ilmoittautuminen on byrokraattista, ja korttipeleihin osallistuminen on hankalaa. Esimerkiksi pokeriturnauksiin ei voi varata paikkoja joustavasti etukäteen, mikä karkottaa kotimaisia harrastajia ja etenkin ulkomaisia matkailijoita, jotka haluaisivat osallistua tapahtumiin lomiansa aikana.

Samalla vaikuttavimmat ja ammattimaisimmat pokeriturnaukset ovat siirtyneet Viroon. Pelaajat matkustavat sinne, ja heidän mukanaan valuvat myös hotelliyöt, ravintolakäynnit ja paikallinen kulutus. Tämä on suoraa taloudellista menetystä Suomelle, ei pelkästään kasinotulojen muodossa vaan myös matkailun ja palveluiden näkökulmasta.

Lisäksi on syytä nostaa esiin alueellinen näkökulma. Kasinotoiminta Suomessa on tällä hetkellä alueellisesti eriarvoistavaa. Meillä on täysimittainen kasino vain Helsingissä — voisi kysyä, miksi näin. Miksi kasinoviihde ja -turnaukset ovat vain pääkaupunkiseutulaisten etuoikeus? Miksi peliturnauksia ei järjestettäisi ympäri Suomea?

Jos Suomi haluaa olla houkuttelevampi matkailukohde myös pelaajien ja tapahtumien kautta, meidän tulisi järjestää pokeriturnauksia ja muuta kasinoviihdettä ympäri maata. Tällainen toiminta tukisi aluetaloutta, lisäisi kotimaista kysyntää ja toisi maahan myös kansainvälisiä pelaajia ja matkailijoita. Kyse ei ole vain pelistä vaan siitä, kuinka houkuttelevaksi Suomi rakennetaan matkailun, tapahtumien ja elämysten kentässä. Jos emme tarjoa nykyaikaisia ja toimivia vaihtoehtoja, kilpailijamaat, kuten Viro, vievät tämän segmentin käytännössä kokonaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lundén.

16.28 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tahdon arvostamalleni edustajakollega Polviselle sanoa, vaikka ei ole mitään kytköksiä Veikkaukseen muuta kuin että käytän heidän palvelujaan aika paljon, näistä peliautomaateista vielä pari asiaa.

Raha-automaatteihin on tehty viime vuosina merkittäviä pelaamista rajoittavia, pelihaittoja ehkäiseviä ja vähentäviä toimia. Tällainen on muun muassa raha-automaattien vähentäminen. Vuonna 19 peliautomaatteja oli noin 18 000 kappaletta ja viime vuonna noin 8 500 kappaletta määrän vähentyessä edelleen myyntipaikkaverkoston supistumisen myötä.

Pakollinen tunnistautuminen, pakolliset päivä- ja kuukausikohtaiset tappiorajat, aukioloajat ruokakaupoissa, pelien näkyvyyden vähentäminen, uusi omatoimintamalli sekä pelipisteiden henkilöstön vuosittaiset vastuulliset koulutukset — eli Veikkaus on jo tehnyt todella hyviä toimenpiteitä näitten pelihaittojen kitkemiseksi, mutta totta kai yksikin pelion-

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

gelmainen on liikaa. Mutta haluan vain sitä painottaa, että Veikkaus on tehnyt jo lainsäädännön mukaan — kiitos meidän kaikkien täällä — todella hyviä toimenpiteitä pelihaittojen kitkemiseksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Polvinen.

16.29 Mikko Polvinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn edustajakollega Lundénin puheeseen siitä, että Veikkaus on vähentänyt peliautomaatteja, ja suunta on ollut hyvä, mutta haluan nostaa vielä yhden asian esille: Olin tuossa paikallisessa kioskissa käymässä, ja siellä oli muutamia ulkomaalaisia turisteja, ja he olivat ostamassa sieltä arpaa. Myyjä kertoi, että teidän täytyy rekisteröityä tähän järjestelmään, ja he sitten siinä englannin kielellä kysyivät, mitä järjestelmää tarkoitatte. Siinä oli tällainen Veikkauksen järjestely, että nettisivulta pitäisi tänne kirjautua, mutta ulkomaalaisilla ei ole siihen mahdollisuutta. Heistä oli kovin hauskuuttavaa, että he eivät ole missään maailmassa vielä törmänneet siihen tilanteeseen, että turistit eivät voisi ostaa arpoja. Minäkään en siinä tilanteessa voinut heitä auttaa, koska heille ei voi myöskään paikallinen ihminen tarjota arpoja, koska voittojen lunastaminen olisi ollut sitten käytännössä mahdotonta ja se olisi ollut myöskin laitonta.

Eli haluan tämän lainsäädäntövalmistelukeskustelun yhteydessä tuoda esille sen, että kansainvälisesti verrattuna Suomi ei ole kovin houkutteleva arpajaismaakaan, jos täällä eivät voi kansainväliset matkailijat edes ostaa arpoja. Sääntö-Suomi on iskenyt tässä asiassa vahvasti kyllä rupeliin. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lundén.

16.30 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Polvinen vei melkein sanat suustani, mutta tahdon vain todeta kanssa sen, että joulunahan ostetaan paljon arpoja sukulaisille ja perheenjäsenille ja muille, mutta uskallan väittää/tiedän jonkin verran omasta kokemuksestani, että arpojen myynti on varmaan 90-prosenttisesti romahtanut, kiitos tämän tunnistautumisen. Olisi hienoa ostaa arpa vaikka edustaja Polviselle minun kortillani, mutta minä voitan satatuhatta euroa sitten siitä poies, niin että se on vähän fifty-sixty.

Siis nämä kaikki vaikuttavat siihen Veikkauksen tulokseen ynnä muuta, ja se on todella ikävää. En halua kehottaa ketään pelaamaan, mutta se just, että ulkomaalaiset turistit eivät voi ostaa arpoja eikä kukaan muukaan voi ostaa lahjaksi arpoja, koska sen ostajan pitää aina tunnistautua, on todella ollut merkittävä muutos Veikkauksen toiminnassa myynnillisesti. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, valtiovarainvaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan, sivistysvaliokunnan, sosiaali- ja terveysvaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 15/2025 vp

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.46 Sisäministeri Mari Rantanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rajavarti-
olaitoksen rikostorjuntalaki tuli voimaan vuonna 2018. Laissa säädetään muun muassa
Rajavartiolaitoksen tutkittavaksi kuuluvista rikoksista sekä salaisesta tiedonhankinnasta
rikosten estämiseksi ja vaaran torjumiseksi. Rajavartiolaitoksen rikostorjunnan painopiste
on ihmisten rajan ylittämisessä rikollisuuden torjunnassa. Esimerkkinä voidaan mainita
laittoman maahantulon järjestäminen ja siihen liittyvät ihmiskaupparikokset, matkustus-
asiakirjoihin liittyvät väärennösrikokset sekä valtiorajarikokset. Lisäksi Rajavartiolaitos
estää ja selvittää muun muassa luonnonvararikoksia ja merellisiä ympäristörikoksia.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen tarkoituksena on parantaa Rajavarti-
olaitoksen rikostorjunnan edellytyksiä nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä.

Ensiksikin Rajavartiolaitoksen tutkittavaksi kuuluviin rikoksiin lisättäisiin ihmiskaup-
parikokset ilman liityntää laittoman maahantulon järjestämiseen. Tämän arvioidaan paran-
tavan rikosvastuun toteutumista ihmiskaupparikoksissa. Tutkittaviin rikoksiin lisättäisiin
myös rahanpesurikokset silloin, kun epäillyn rikoksen esirikos on Rajavartiolaitoksen tut-
kittavaksi kuuluva rikos taikka kätkemisrikoksen esirikos. Tällä muutoksella pyritään te-
hostamaan rajat ylittävän omaisuusrikollisuuden torjuntaa ja pääsemään kiinni laittoman
maahantulon järjestämiseen liittyvään rikolliseen rahaan. Näitä rikoksia Rajavartiolaitos
voisi estää ja selvittää ydintoimintansa eli rajavalvonnan, rikostorjunnan ja muun valvon-
tatoimintansa kuten esimerkiksi ulkomaalaisvalvonnan tai vesiliikenteen valvonnan yhtey-
dessä.

Toiseksi televalvonnan, peiteltyyn tiedon hankinnan ja henkilön teknisen seurannan toi-
mivaltuudet rikoksen estämiseksi ja selvittämiseksi laajenisivat kaikkiin sellaisiin Rajavar-
tiolaitoksen tutkittavaksi kuuluviin rikoksiin, joista säädetty ankarin rangaistus on vähin-
tään neljä vuotta vankeutta. Tästä pääsäännöstä tehtäisiin poikkeuksia, jotka liittyvät rikos-
ten vakavuuteen tai tutkinnan puolueettomuuden luottamukseen. Näin ollen toimivaltuu-
det eivät laajenisi esimerkiksi Rajavartiolaitoksessa palvelevan epäiltyihin virka- ja soti-
lasrikoksiin.

Kolmanneksi Rajavartiolaitos saisi kokonaan uusia toimivaltuuksia estää ja selvittää ri-
koksia. Näitä olisivat yksinomaan tietoverkossa tehtävät peitetoiminta, valeosto sekä oh-
jattu tietolähdetoiminta. Päätöksen yksinomaan tietoverkossa tehtävien peitetoiminnan ja
valeoston toimivaltuuksien käytöstä tekisi keskusrikospoliisin päällikkö. Toimenpiteet to-
teuttaisi Rajavartiolaitoksessa tehtävään erityisesti koulutettu rajavartiomies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

14.49 Juha Hänninen kok: Arvoisa herra puhemies! Meidän arvopohjaamme kuuluu selkeä käsitys ihmisarvosta. Jokainen ihminen on ainutlaatuinen, korvaamaton ja loukkaamaton.

Ihmiskauppa on rikoksista julmimpia. Se loukkaa suoraan ihmisen vapautta, koskemattomuutta ja arvokkuutta. Ihmiskaupan uhriksi joutunut ihminen ei ole enää oma itsensä, vaan väline, jota joku toinen käyttää hyväkseen. Siksi siihen puuttuminen on paitsi juridinen mutta myös moraalinen velvollisuus.

Arvoisa herra puhemies! Tänäkin käsiteltävänä oleva hallituksen esitys on tärkeä askel oikeaan suuntaan. Siinä ehdotetaan, että Rajavartiolaitos saisi nykyistä laajemmat toimivaltuudet estää ja selvittää ihmiskaupparikoksia myös silloin, kun niihin ei liity laitonta maahantuloa. Tämä on perusteltua. Ihmiskauppa ei aina näyttäydy siirtolaisuutena tai laittomana rajanylityksenä, vaan se voi tapahtua salassa ja järjestäytyneesti.

Rajavartiolaitokselle annetaan myös valtuudet selvittää ja estää rahanpesurikoksia ja kätkemisrikoksia sille säädetyn valvontatehtävän suorittamisen yhteydessä. Lisäksi esitetään parannuksia tiedonhallintaa ja -hankintaa koskeviin valtuuksiin. Näillä muutoksilla vastataan rikollisuuden muuttuviin muotoihin. Samalla vahvistetaan rajojen valvontaa ja lisätään viranomaisten kykyä suojella ihmisiä.

Arvoisa herra puhemies! Turvallinen raja takaa turvallisen arjen. Rajaturvallisuus ei ole vain kansallista turvaa, se on myös inhimillistä vastuuta. Me suojelemme rajoillamme ihmisiä, sekä oman maamme kansalaisia että heitä, jotka ovat vaarassa joutua rikoksen uhreiksi.

Tämä lakiesitys toteuttaa pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaa. Ohjelmassa on linjattu, että rikostorjuntaa tehostetaan ja ihmiskauppaan puututaan määrätietoisesti. Nyt nämä kirjaukset muuttuvat konkreettisiksi toimiksi.

Arvoisa herra puhemies! Ihmiskauppa ei tunne rajoja, mutta meidän on varmistettava, että oikeus ulottuu kaikkialle ja että se ulottuu myös ajoissa. Tämä lakimuutos antaa Rajavartiolaitokselle välineitä tunnistaa, estää ja selvittää rikoksia, joihin liittyy syvää ihmisarvon loukkausta. Tämä esitys on sekä oikeuden että inhimillisyyden puolella. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

14.53 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys on oikeinkin kannatettava. On äärimmäisen hyvä, että ollaan ikään kuin ajan tasalla siinä, minkälaiset edellytykset Suomen turvallisuusviranomaisilla, niin poliisilla kuin sitten tässä tapauksessa rajaviranomaisilla, on torjua uudenlaisia kansainvälisen rikollisuuden muotoja.

Tässäkin tietysti on ehkä se peruskysymys niin poliisin osalta kuin muutenkin rikostorjunnassa, että rosvot ja konnat ovat aina askeleen tai joskus jopa kymmenenkin askelta edellä ja me sitten täällä säädetään näitä lakeja, joilla annetaan viranomaisille uudenlaisia välineitä aina pikkuisen myöhässä. Varsinkin nyt rikollisuuden digitalisoiduttua — niin kuin muukin yhteiskunta on digitalisoitunut — tämä tietysti vielä entisestään korostuu.

Tietysti tässä on kysyttävä sitä ja ehkä pohdittava hiukan ääneen sitä, nyt kun tässä tulee Rajavartiolaitokselle niitä toimivaltuuksia, jotka yleensä ovat olleet poliisilla, että onhan tämä työnjako, toimivallan jako selvä — meillä on tietysti muitakin viranomaisia, esimerkiksi esitutkintaviranomaisia on muitakin. Tietysti luotan siihen, että Suomessa hyvä vi-

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

ranomaisyhteistyö on se ratkaisu tähän, ettei päällekkäisyyksiä tule, mutta tähän varmasti eduskuntakäsittelyssä joudumme vielä hiukkasen kiinnittämään huomiota.

Tietysti kannan huolta myös Rajavartiolaitoksen resursseista tänä hybridioperaatioiden aikana, välineellistetyin maahantulon uhkan leijuessa edelleen Suomen päällä. Tästä kannan huolta, mistä Rajavartiolaitoskin hallintovaliokunnan budjettikuulemisessa viime syksynä muistutti. Uskon, että tämä vakava asia on myös hallituksessa tunnustettu ja että sitä puoliväliriihessä varmasti harkitaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

14.55 Pekka Aittakumpu ps: Arvoisa puhemies! Hienoa, että ministeri Rantanen nyt sai tuoda tämän esityksen tänne eduskuntaan.

Tässä esityksessä tosiaan korostetaan hyvin vahvasti ihmiskaupparikosten torjunnan merkitystä. Ihmiskaupallahan tarkoitetaan sellaista rikollista toimintaa, jossa ihmisiä värvätään, kuljetetaan tai vastaanotetaan esimerkiksi hyväksikäyttötarkoituksessa. Hyväksikäyttöä voi olla esimerkiksi prostituutio tai muu seksuaalinen hyväksikäyttö ja pakkotyö, ja myös elinkauppa voi olla ihmiskauppaa. Suomi on ulkomailta tuotavien ihmiskaupan uhrien kauttakulku- ja kohdemaana, ja näitä ihmiskaupan uhreja on myös Suomessa. Tässä hallituksen esityksessä tuodaan esiin, että ihmiskauppa todellakin loukkaa vahvasti ihmisten perusoikeuksia ja tietysti aiheuttaa myös merkittävää haittaa paitsi ihmiselle myöskin yhteiskunnalle, ja sitä pitää ilman muuta torjua.

Arvoisa puhemies! Esityksen tavoitteet ovat hyvät: kitkeä rikollisuutta, torjua ihmiskauppaa. Esityksen mukaan näitä salaisia tiedonhankintakeinoja tarvitaan Rajavartiolaitoksessakin tehokkaaseen rikosten ennaltaestämiseen ja paljastamiseen. Kaikkiaan tämä esitys sopii hyvin yhteen hallituksen kansallista turvallisuutta vahvistavan linjan kanssa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.56 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille erinomaisesti tehdystä lakiesityksestä. Todellakin, kun rajavartija hoitaa virkaansa, olkoon hän sitten vihreällä rajalla taikka satamassa taikka lentoasemalla, hänellä pitää olla lainsäädännössä jo kirjattuna kaikki ne työvälineet, mitä hän työssään tarvitsee. Kaiken julkisen toiminnanhan on perustuttava lakiin, elikkä lainsäädännön vajavaisuudesta ei saa muodostua estettä rajavartijan työn tekemiseen. Kysymyksen on suomalaisten turvallisuudesta esimerkiksi ihmiskauppatilanteessa, kuten äsken edustaja Aittakumpu hyvin kuvasi tilannetta.

Maailma on tänä päivänä erittäin raaka ja erittäin julma. Se on mennyt joksikin sellaiseksi, jota minun on mahdotonta... ihan pelottaakin ajatella esimerkiksi rajavartioiden puolelta, mihin tilanteisiin he itse saattavat joutua, kun tämä tilanne on maailmalla mennyt tällaiseksi. Itse tilanteelle emme kovinkaan paljon mahda mitään, mutta oman lainsäädännön pystymme laittamaan kuntoon.

On äärimmäisen tärkeää, että tämä laki saadaan nopeasti hyväksyttyä. Ennen kaikkea ministeri on jo omalla toiminnallaan osoittanut ihan hyvin sen, että ministeriössä ollaan valveilla ja seurataan tilannetta tarkoin ja uusia lakeja tulee sitä mukaa kuin niitä tarvitaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

14.57 Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille hyvästä esittelystä. Sosiaalidemokraattinen ryhmä suhtautuu hallituksen esitykseen rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta lähtökohtaisesti myönteisesti, mutta korostamme myös, että kun tätä sitten siellä valiokunnissa käydään lävitse, niin tämä vaatii erityistä huolellisuutta. Esityksen tavoitteet Rajavartiolaitoksen toimintakyvyn parantamisesta muuttuvassa toimintaympäristössä ovat kannatettavia ja erittäin ajankohtaisia. Rikostorjunnan toimintaympäristön muutokset, kuten uudet rikosilmiöt, rikollisuuden kansainvälistyminen ja laajemmat rikoskokonaisuudet, asettavat viranomaisille yhä suurempia haasteita. On erittäin tärkeää, että viranomaiset saavat käyttöönsä tarvittavat keinot vastata näihin muutoksiin. Lausuntokierroksen perusteella tämä esitys sai myös laajaa kannatusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.58 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! On tärkeää, että meidän viranomaiset, niin poliisi kuin Tulli ja Rajavartiolaitos, kykenevät torjumaan rikollisuutta ja selvittämään sitä, kun se tulee ilmi. Ja tässä, voi sanoa, tuttuun tapaan hyvin jämerässä puheenvuorossa edustaja Hänninen puhui meidän velvollisuudesta auttaa ihmiskaupan uhreja ja selvittää niitä rikoksia, jotka näihin liittyvät.

Minun kysymykseni on ehkä jatkoa edustaja Honkosen puheenvuorolle, jossa hän nosti esiin tämän toimivaltakysymyksen. Meillä on perinne hyvästä PTR-yhteistyöstä: poliisi, Tulli, Raja tekevät yhteistyötä. Mutta nyt kysyisin ministeriltä, että missä vaiheessa tämmöisessä tilanteessa, jossa Rajavartiolaitos lähtee selvittämään rikoksia, mennään sitten silleen, että tämä siirtyy poliisille, vai hoitaako Rajavartiosto tämän loppuun saakka ja niin edelleen, eli kun tullaan esitutkintavaiheeseen tai muuhun? Onhan tässä nyt huomiotu, että toimivaltarajat kuitenkin näitten meidän viranomaisten kesken ovat selkeitä, niin että niistä ei tarvitse olla huolissaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

15.00 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Kiitän ministeri Rannetta tämän tärkeän asian tuomisesta tänne eduskuntaan. On Suomen etu ja turvallisuuden etu, että meillä on sisäministerinä Rantanen.

Esityksessä ehdotetaan Rajavartiolaitoksen rikostorjunnan toimivaltuuksien rajattua laajentamista. Esityksen tavoitteena on parantaa Rajavartiolaitoksen rikoksen estämis- ja selvittämiskykyä. Ehdotuksilla pyritään vastaamaan muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksiin yhä vahvemmin kansainvälistyvän ja tietoverkoissa tehtävän tai sähköisiä palveluja hyväksikäyttävän rikollisuuden torjumiseksi. Perussuomalaiset ovat aiemmin korostaneet tarvetta tehostaa rajaturvallisuutta sekä ihmiskaupan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa, ja tämä avaus vastaa juurikin tähän.

Arvoisa puhemies! Esityksessä ei kuitenkaan ehdoteta Rajavartiolaitokselle oikeutta käyttää mitään sellaisia salaisia tiedonhankinta- tai pakkokeinoja, jotka eivät jo ole poliisin tai Tullin käytettävissä. Tämä on tärkeää pitää mielessä puhuttaessa viranomaisten valtuuksien laajentamisesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

15.01 Rami Lehtinen ps: Arvoisa puhemies! Suomessa on varsin pitkät perinteet PTR-yhteistyöstä, ja siitä hyvä osoitus oli muun muassa tämä Eagle S -operaatio, joka Itämerellä menestyksekkäästi hoidettiin, ja ennen kaikkea se oli esimerkki siitä, miten johtosuhteet Suomessa ovat hyvinkin selviä, niin että pystytään tekemään nopeatkin operaatioita tarvittaessa.

On hyvä myöskin, että kaikilla asianosaisilla viranomaisilla on riittävä toimivalta silloin, kun sitä tarvitaan ja se on tarkoituksenmukaista. Ja erityisesti tässä, kun puhutaan salaisista tiedonhankintakeinoista, esimerkiksi peitet toiminnasta tai valeostoista tai muista sen tyyppisistä toiminnoista, on erityisen tärkeää, että ikään kuin se johtokontrolli on siellä yhdellä viranomaisella, joka tässä tapauksessa on yksiselitteisesti edelleenkin poliisi, tärkeää siksi, ettei tule missään tilanteessa edes riskiä siitä, että olisi päällekkäistä toimintaa, mikä olisi kaikille osallistujille äärimmäisen vaarallista.

Tässä salaisessa tiedonhankinnassa tämä koulutusasia on myöskin sellainen, jossa on hyvä pohtia, miten tätä yhteistyötä tehdään. Ei liene tarkoituksenmukaista, että jokainen toimija ikään kuin itse kouluttaa, vaan että se olisi keskitetty malli. Samalla se lisäisi myöskin yhteistoiminnan syvyyttä näitten toimijoiden kesken.

Tämä rajaresurssitilanne on sellainen, joka varsinkin tässä turvallisuustilanteessa on syytä tuki ottaa huomioon. Erityisesti jos itärajalla sitten jonkinäköinen eskalaatio tulee, niin siinä tilanteessa erityisesti olemme ongelmassa, jos resurssit eivät ole kunnossa.

Sellainen kehitysehdotus ehkä jatkoa ajatellen, että kun näitä uusia toimivaltuuksia tulee poliisille, niin ehkä siinä kohtaa olisi hyvä jo suoraan pohtia, olisivatko muutkin viranomaiset ikään kuin samalla listalla suoraan, ettei se mene tipoittain niin, että ensin saa poliisi, sitten saa Tulli ja sitten saa Raja. Se on ehkä resurssien hukkaamista lainsäädäntötoimissa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

15.03 Marko Kilpi kok: Arvoisa puhemies! Vaikka maailmalla myllertää ja turvallisuustilanteet ovat mitä ovat, Suomea voidaan pitää edelleenkin yhtenä maailman turvallisimmista maista. Tämä pohjaa kyllä siihen, että meillä on äärimmäisen tehokas, toimiva, ammattitaitoinen, monipuolinen turvallisuusorganisaatio, turvallisuuden viranomaiset. Ja tässä tietenkin ehkä kruununjalokivenäkin tietyllä tavalla on juuri tuo PTR-toiminta — poliisi, Tulli, Raja — jossa yhteistoiminnalla on saatu valtavan hyviä tuloksia aikaiseksi. Kyllähän meillä tämmöisessä maassa, joka on pinta-alaltaan iso mutta väestöpohjaltaan pieni, onkin niistä resursseista, mitkä meillä on käytössä, otettava kaikki mahdollinen hyöty irti. Kyllä tässäkin mielessä Suomen toimintaa voidaan vertailla muiden maiden turvallisuusorganisaatioihin: miten hyvin se on toiminut ja mitenkä toimintavalmiudet ovat äärimmäisen korkealla tasolla.

Kaikenlainen kehittäminen ja toimivaltuuksienkin lisääminen tämmöisessä tilanteessa, missä me elämme, on äärimmäisen kannatettavaa. Kyllähän, vaikka meillä turvallisuusorganisaatiot toimivat hyvin ja ammattitaitoisesti, sitä jatkuvaa kehitystyötä pitää myöskin tehdä, ja se on yksi niistä menestystarinan kulmakivistä, mikä tässä on.

Ja tietenkin sitten aina, kun tulee tehtäviä ja toimivaltuuksia ja vaatimuksia, vaatimustasoa ja haasteita vastaan, niin ainahan totta kai pitää sitten myöskin kiinnittää huomiota niihin resursseihin, että myöskin siellä pystytään niitten puitteissa toimimaan. Varmasti mi-

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

nisteri on tämänkin hyvin tiedostanut ja ymmärtänyt omassa toimessaan ja omalla taustallaan, että tämä on äärimmäisen tärkeätä. Niitten pitää aina mennä käsi kädessä.

Tämä on jälleen kerran erinomainen osoitus siitä, millä tavalla tämä hallitus tekee tästä yhteiskunnasta entistä turvallisempaa ja huomioi sen ympäristön ja todellisuuden, missä me eletään. — Kiitoksia tästä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Haluaako ministeri Rantanen kommentoida käytyä keskustelua? Kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.05 Sisäministeri Mari Rantanen: Arvoisa puhemies! Kun hallitusohjelmaa tehtiin, niin sieltä voidaan tänne meidän turvallisuussektorille tunnistaa selkeänä fokuksena se, että haluamme pitää huolta resursseista, toimivaltuuksista ja tiedonvaihdoista. Nämä kolme asiaa ovat sellaisia, jotka kaikki tarvitaan, jotta viranomaistyö voi toimia tässä maailmanajassa ja erityisesti tässä turvallisuusympäristössä, joka on tuolta hallitusohjelmaneuvoittelusta siitä näkökulmasta mennyt jopa huonompaan päin. Aivan kuten täällä todettiin, tahtoo olla niin, että me tulemme näitten toimivaltuuksien kanssa aina pikkasen perässä, ja siltä osin nämä ovat äärimmäisen tärkeitä.

No, nyt on tietysti... Täällä nostettiin hyvin esiin tämä viranomaisyhteistyö, joka on Suomessa kyllä, jos katsotaan Eurooppaa, varsin poikkeuksellista. Meillä on erinomaisen hyvä viranomaisyhteistyö, ja näinhän sen pitää tietysti pienessä maassa ollakin, mutta näin ei monessa muussa maassa ole, vaan se on paljon, paljon siiloutuneempaa. Meillä on se etu, että me voidaan käyttää pienenä maana kaikki meidän resurssit aika tehokkaasti yhteisen tavoitteen eteen elikkä suomalaisten ja isänmaan turvallisuuden varmistamiseen.

Selvää on se, että kun tulee uusia toimivaltuuksia, niin niiden täytyy tietenkin olla niitä käytävillä virkamiehillä hyvin tiedossa ja kouluttamisesta täytyy huolehtia. Selvää on myöskin se, että täytyy varmistua siitä, että samaan aikaan ei ole toista tutkintaa tai tiedonhankintaa menossa. Ensinnäkään ei ole resursseja siihen, jos samaa asiaa tutkitaan kahdessa viranomaisessa, mutta toisaalta ei ole myöskään tarkoituksenmukaista, että toisen viranomaisen keissi vaarantuu — jotenka tältä osin asia on oikein hyvä huomioida ja tärkeä.

Ehkä totean tässä yleisesti sen, että jos ajattelee nyt tätä tilannetta, niin — niin kuin tiedetään — me tullaan aina vähän jälkijunassa näissä toimivaltuuksissa, mutta nyt tässä turvallisuustilanteessa niitä kannattaa säätää mahdollisimman tehokkaasti ja hyvin oikeastaan kaikille viranomaisille, jotta me olisimme mahdollisimman valmiita tilanteessa kuin tilanteessa.

Mitä sitten tulee meidän sisäisen turvallisuuden viranomaisiin ja heidän resursseihinsa, niin vierailin itse viime viikolla tuolla Ukrainassa, ja asia on ollut itselleni hyvin selvä ennen tätäkin, mutta siellä viimeistään havaitsi sen, että kun pahin käy eli alkaa aseellinen hyökkäys, niin sielläkin sisäisen turvallisuuden viranomaiset ovat etulinjassa — rajamiehet rajalla vastaanottamassa, poliisit kaupungissa taistelemassa vihollisen kanssa, pelastustoimi sammuttamassa tulipaloja kaikkien näiden jälkeen — ja kyllä se entistä enemmän vain vahvensi omaakin näkemystäni siitä, että kun me puhumme puolustuksen äärimmäisen tärkeistä panostuksista, niin tilanne ei ole joko—tai eli joko puolustus tai sisäinen turvallisuus, vaan kysymys on sekä—että, jotta pahimman tapahtuessa me olisimme myös täällä viranomaispuolella mahdollisimman valmiit ja mahdollisimman hyvien suorituskykyjen kanssa.

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähkömarkkinalain ja sähkötoimitussopimusten vertailuvälineestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 197/2024 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 4/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Puisto, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.10 Sakari Puisto ps (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, hyvä puhemies! Esittelen talousvaliokunnan mietinnön hallituksen esityksestä koskien sähkömarkkinalakia ja sähkötoimitussopimusten vertailuvälineestä annettua lakia. Esityksen päätavoitteena on toimeenpanna työ- ja elinkeinoministeriön älyverkkotyöryhmän loppuraportissaan esittämiä toimia, joilla älykäs sähköjärjestelmä voi palvella asiakkaiden mahdollisuuksia osallistua aktiivisesti sähkömarkkinoille ja edistää toimitusvarmuuden ylläpitoa. Esitys pyrkii myös turvaamaan kuluttajan asemaa sähkömarkkinoilla rajaamalla uuden, etämyynnissä tehdyn sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloaikaa sekä panemalla täytäntöön sähkömarkkinadirektiivin säännöksen liittyen määräaikaisten kiinteähintaisten sähkönmyyntisopimusten irtisanomismaksuihin. Voimassa olevaa sääntelyä pyritään selkeyttämään sähkömarkkinalain liittymisjohdon määritelmään ja verkonhaltijan liittämisvelvollisuuteen liittyvien säännösten osalta. Lisäksi esitetään pantavaksi täytäntöön uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämistä koskevan direktiivin säännökset verkkoon syötetystä uusiutuvista energianlähteistä tuotetusta sähköstä maksettavasta korvauksesta. Eli tähän sisältyy useita toimia, joita käyn nyt läpi pääpiirteittäin.

Valiokunta pitää tavoitteita kannatettavina ja puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä mietinnössä selvitetyn muutoksin. Ne liittyvät erityisesti tarpeeseen luopua ehdotetusta yhteislaskutusta koskevasta sääntelystä, jonka ongelmana on erityisesti luottotappioriskin jakautuminen vähittäismyyjän ja verkonhaltijan välillä.

Hallituksen esittämässä mallissa luottotappioriski olisi jaettu vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan välillä ja asiakasriskiä kohdistuisi verkonhaltijaan sen saatavien osalta. Asiantuntijakuulemisessa keskeiseksi huolenaiheeksi on kuitenkin noussut, että ehdotettu malli voisi heikentää verkonhaltijan mahdollisuutta saataviensa hallintaan vähittäismyyjän hoitaessa perintätoimet. Mallin toteuttaminen edellyttäisi jakeluverkonhaltijan roolin vahvistamista maksujen hallinnan ja perinnän osalta, vähittäismyyjän perintävelvoitteen selkeyttämistä sekä sen varmistamista, ettei jakeluverkonhaltijoiden saatavien realisoinnissa esiintyisi merkittävää viivettä. Mallin toteuttaminen voisi olla kuitenkin haastavaa myös tietojärjestelmävaatimusten ja laskutusjärjestelyjen vuoksi. Valiokunta arvioi, että ehdotetun kaltainen yhteislaskutuksen sääntely voisi sääntelytaakan, tulkintaongelmien ja

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

hyötyjen epätasaisen jakautumisen kautta luoda enemmän ongelmia kuin ratkaista niitä. Valiokunta ehdottaakin esitetystä yhteislaskutusta koskevasta sääntelystä luopumista.

Herra puhemies! Jakelupalvelumaksu voisi ehdotetun sääntelyn mukaan koostua perusmaksusta, energiamaksusta ja tehomaksusta. Lisäksi niillä loppukäyttäjillä, joiden sähkönkäyttöpaikka on varustettu yli 3 x 63 ampeerin pääsulakkeilla, jakelumaksussa voisi lisäksi olla loistehokomponentti. Jakelumaksurakenteet vastaisivat jo käytössä olevia maksurakenteita, ja verkonhaltijat päättäisivät maksukomponenttien käytöstä itsenäisesti kuten nykyisinkin. Jakelumaksujen osalta jakeluverkonhaltijoita ei velvoitettaisi korvaamaan jakelupalvelun perusmaksua tehomaksulla tai siirtymään kulutus pohjaiseen sähkön jakelumaksuun.

Valiokunta pitää perusteltuna yhtenäistää jakelumaksujen rakenteita ja edistää sähkönjakelun tehopohjaista hinnoittelua. Erityisesti tehomaksujen määräytymisperusteille voidaan arvioida olevan selkeä tarve: nykyisin jakeluverkkojen sähkönjakelun hinnoittelurakenteet vaihtelevat jakeluverkoittain ja maksukomponentit sekä aika- ja kausijaotukset voivat erota toimijoiden välillä. Tehomaksun tavoitteena on erityisesti edistää jakelupalvelumaksujen aiheuttamisperiaatteen mukaisuutta ja parantaa loppukäyttäjän mahdollisuutta vaikuttaa maksujensa määrään sähkönkulutustaan säätelällä.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, ettei jakelumaksujen määräytymisellä tai jakeluverkonhaltijoiden tuotteiden maksukomponentin muutoksilla ole vaikutusta jakeluverkonhaltijoiden sallittuun kokonaisliiketoimintatasoon, joka määräytyy hinnoittelun valvontamekanismien perusteella. Tehomaksulla vaikutettaisiin sen sijaan kustannusten kohdentumiseen ja jakautumiseen asiakkaiden välillä. Tehokomponentin täsmällisten kuluttajavaikutusten arviointi on kuitenkin haastavaa. Valiokunnan saaman selvityksen perusteella tehomaksujen vaikutukset liittyvät enemmän verkon kapasiteettiin kuin sähkömarkkinaan tai sen hinnanmuodotukseen. Välillisesti vaikutusta sähkömarkkinoihin voi kuitenkin muodostua loppukäyttäjien kulutuskäyttäytymisen kautta. Etenkin kiinteällä hinnalla sähköä ostavilla tehomaksun kulutusta tasaava vaikutus voi kohdistua huipputunneille kulutusta vähentäen, millä voi olla positiivinen vaikutus markkinan toimintaan. Tehomaksun käyttöönotto voi edistää myös toimitusvarmuutta verkon ylikuormituksen välttämisen kautta.

Arvoisat edustajat! Sähkömarkkinalain liittymisjohdon määritelmää esitetään täsmennettäväksi siten, että määritelmä mahdollistaisi yksiselitteisesti yhden tai useamman voimalaitoksen ja niihin kytkeytyvän yhden tai useamman energiavaraston muodostaman kokonaisuuden liittämisen sähköverkkoon kokonaisuuden yhteisellä liittymisjohdolla, niin kutsutulla hybridiliitymällä.

Ehdotetun 3 §:n muutoksen säännöskohtaiset perustelut sisältävät sähkönkäyttökohteen määritelmän. Sähkönkäyttökohteella tarkoitettaisiin kohdetta, jota varten liittyjä hankkii sähköliittymän. Sähkönkäyttökohteeksi katsottaisiin esimerkiksi sähkömarkkinalain 4 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu kiinteistö tai sitä vastaava kiinteistöryhmä, jolla sijaitseva sähköverkko ei kuulu luvanvaraisen sähköverkkotoiminnan piiriin. Sähkönkäyttökohteessa voisi olla sähkönkulutuksen lisäksi myös sähköntuotantoa ja energiavarastoja. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että asiaa koskevaa sääntelyä on tarkoitus edelleen täydentää sähkön suurjänniteverkkoja koskevassa hallituksen esityksessä. Valiokunta pitää esitystä tärkeänä ja kiirehtii sitä.

Liittymisvelvollisuutta koskevat ehdotukset on hallituksen lainsäädäntösuunnitelmassa jaettu nyt tarkasteltavaan hallituksen esitykseen ja kevään 2025 aikana annettavaan niin sanottua suurjänniteverkkoa koskevaan hallituksen esitykseen. Nyt käsiteltäviä ehdotuksia

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

on pidetty kiireellisinä muun muassa jakeluverkon kohtuuttoman pitkiä liittämisaikoja koskevan kritiikin vuoksi. Tarkoituksena on, että nyt käsiteltävä sääntely muodostaisi yhtenäisen kokonaisuuden tulevan hallituksen esityksen kanssa. Molempien esitysten tavoitteena on edistää niin liittyjien investointeja kuin verkonhaltijoiden verkkoinvestointeja. Nyt esitetyn säännöksen mukaan kohtuullinen liittämisaika kantaverkossa ja suurjännitteisessä jakeluverkossa saisi ylittää 24 kuukautta ja jakeluverkossa kuusi kuukautta ainoastaan, jos se on tarpeen liittynän laajuuden ja teknisen toteutuksen vuoksi tai jos siihen on muita erityisiä syitä.

Määräaikaisten sähkömyynti- tai aggregointisopimusten irtisanomisesta perittävän maksun sääntelyllä pyritään määrittämään kohtuullisen irtisanomismaksun suuruutta ja selkeyttämään tilannetta markkinoilla. Sähkömyyntisopimusten irtisanomismaksuihin liittyvä käytäntö on vaihdellut Suomessa yhtiökohtaisesti ja käytössä on ollut muun muassa tietyn euromäärän suuruisia maksuja tai koko sopimuksen jäljelle jäävän kauden arvioidun kulutuksen kattavia maksuja. Esitetty sääntely estäisi jatkossa jälkimmäisen käytännön mukaisen sopimussakon käytön. Maksujen tulisi jatkossa olla oikeasuhtaisia eivätkä ne saisi ylittää sopimuksen irtisanomisesta vähittäismyyjälle tai itsenäiselle aggregaattorille aiheutuvaa suoraa taloudellista tappiota. Talousvaliokunta pitää tärkeänä määräaikaisten sopimusten irtisanomisesta perittävien maksujen ennakoitavuutta, yhtenäisyyttä ja kohtuullisuutta. Valiokunta katsoo, että ehdotettu sääntely toisi tapauskohtaisen, kuluttajan-suojasääntelyyn pohjautuvan kohtuuttomuusarvioinnin rinnalle konkreettisen arviointiperusteen irtisanomismaksujen tarkastelulle sekä korvausta koskevan ylärajan ja turvaisi näin kuluttajien asemaa.

Arvoisa Puhemies! Mietintö on yksimielinen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.18 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Entisenä sähköammattilaisena kiinnostaa tämä alue jonkinmoisen määrän.

Ensinnäkin, kun katsoo tätä mietintöä ja tätä ehdotusta, niin minulle tulee ensimmäisenä mieleen, kuinka tasapainossa tämä on asiakkaan näkökulmasta ja markkinoiden näkökulmasta ja verkon näkökulmasta, koska nämä kaikki kolme pitää ratkaista yhtä aikaa.

Asiakkaiden näkökulmasta tässä on tietenkin lähtökohtana se, että sopimusten tekeminen ja ne muut olisivat hyvin yksinkertaisia ja että itse pystyy vaikuttamaan siihen hinnoitteluun sillä tavalla kulutusta muuttelemalla, että voi omaa laskuaan, sen suuruutta, tällä tavalla säännellä. Se tässä jossain määrin toteutuu, ja siinä mielessä päästään eteenpäin.

Markkinoiden näkökulmasta tämä on sillä tavalla mielenkiintoinen, kun täällä tulee tämä markkinapohjainen kuormanohjaus, jossa sitten markkinoiden näkövinkkelistä ohjataan sitä kuormaa, ja se tarve ei välttämättä ole sama siellä kuluttajan päässä. Siellä voisi olla sähkön käytölle tarvetta, ja markkinat ohjaavat sitä. Tässä tämä tasapainon hakeminen on tärkeitä, ja siinä mielessä se sopimuksellisesti pitää myöskin varmistaa.

Sitten kun katsotaan verkon näkökulmaa, niin kun tässä haetaan lisää joustoja verkkoon tätä kautta erilaisilla energiavarastoilla ja sitten näillä tehomaksuilla ja muilla, niin miten tämä verkko, jakeluverkko ja kantaverkko, toimii tässä tilanteessa kaiken kaikkiaan niin, että pullonkauloja ei synny?

Eli täällä on monta ulottuvuutta, jotka pitää ratkaista yhtä aikaa, ja siinä mielessä nämä välineet ovat mielestäni osaratkaisu siihen. Me ollaan totta kai kehittämässä tätä sähkö-

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

verkkoa enemmän ja enemmän älypohjaiseen suuntaan, ja me käytetään tätä verkkoa, meidän energiavälinettä, nykyistä paremmin, tehokkaammin koko ajan.

Tämä auttaa nyt tässä vaiheessa, mutta isommat haasteet meillä tulee siinä, että meillä on iso vaje sähköntuotannosta ja jakeluverkon kapasiteetista. Siellä kummassakin päässä on meillä vajeita, ja siihen meidän pitää panostaa nykyistä enempi. Tämä on se iso asia, ja sen takia olen tosi tyytyväinen, että näitä pala palalta nytten viedään siihen suuntaan, että Suomen sähköverkko on erittäin toimiva ja vastaa haasteisiin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

15.21 Sakari Puisto ps: Kiitoksia! Puhtaasta sähköstä tosiaan tulee yhä enemmän kilpailuvalttia. Me ollaan aika hyviä tässä, ja ei voi oikeastaan korostaa liikaa sitä, että kyse ei ole pelkästään siitä, että tulee ikään kuin johdosta puhdasta sähköä riittävä määrä, vaan siellä on takana valtavan monipuolinen ja monimutkainen järjestelmä, jota ei ihan tuosta vain kopioidakaan. Tässä minä ajattelen, että Suomella on hyvä asetelma. Siinä osana on juuri se, että pystytään tuottamaan toimitusvarmaa sähköä joustavasti jatkossakin. On hyvä kuulla edustajan kommentit, että tältä osin tässä hankkeessa, tässä esityksessä, on onnistuttu löytämään tasapainoinen kokonaisuus. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.22 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Puisto hyvin kuvasi tätä meidän sähköverkon tuotantoasiaa. Meillä on erittäin vahvasti nyt niin sanottu puhdas tuotantokapasiteetti. Meillä on ydinvoimaa, vesivoimaa, tuulivoimaa, aurinkovoimaa ja niin edelleen, bioenergiaa, eli meillä tämä kokonaisuus on olemassa. Miten tästä mennään eteenpäin, se on niitä ydinkysymyksiä, ja varmasti on niin, että me haemme tähän sähköverkkoon koko ajan sellaisia toimenpiteitä, että me pystymme vastaamaan niihin haasteisiin, kun puhutaan sähkönkulutuksen kasvusta.

TEMin omissa ennusteissa on, että sähkönkulutus kaksinkertaistuu vuoteen 2035 mennessä. Se kertoo, että meidän tilanne ei ole vielä ollenkaan hallussa tässä mielessä. Ja jos sitten ajatellaan jakeluverkkoon tai kantaverkkoon investointeja, ne vievät 5—10 vuotta, että ne saadaan toteutettua, eli meillä on tosi kiire tässä asiassa. Siinä mielessä kaikki nämä välineet, jotka tässä nyt tuovat uutta tilaa ja joilla käytetään nykyistä verkkoa entistä paremmin, ovat tässä mielessä kannatettavia. Sen takia tässä on hyviä elementtejä. Minä luulen, että aika moni, kun tässä on aika tällaisia teknisiä termistöjä, osa varmaan ajattelee, mitähän tuossa nyt oikein puhutaan, mutta kyllä tässä ihan järkevää kokonaisuutta kasataan. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 197/2024 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain ja Eläketurvakeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 194/2024 vp

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 7/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 7/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.24 Krista Kiuru sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kyse työeläkevakuutusyhtiöiden hallintoa ja toimivaa johtoa koskevasta uudesta sääntelystä. Sääntelyllä käydään läpi pätevyys- ja kokemusvaatimuksia sekä yhtenäistetään kokonaiskelpoisuusvaatimuksia muiden vakuutusyhtiöiden ja eläkesäätiöiden ja eläkekassojen sääntelyyn verrattuna. Mukana on myöskin joitakin teknisluonteisia muutoksia.

Esityksessä ehdotetaan siis lisättäväksi työeläkevakuutusyhtiöiden hallintoneuvoston jäsenille vaatimus hyvämaineisuudesta. Lisäksi hallintoneuvostolle ehdotetaan kollegiaalista vaatimusta työeläkevakuutustoiminnan asiantuntemuksesta. Työeläkevakuutustoiminnan asiantuntemuksella tarkoitetaan tässä yhteydessä osaamista ja ymmärrystä työeläkejärjestelmän toiminnasta ja kilpailusta, toimialaa koskevasta sääntelystä, viranomaismääräyksistä sekä työeläkevakuutusyhtiöiden hallinnosta. Näillä muutoksilla tähdätään myös kollegiaalisena vaatimuksena siihen, että hallituksessa jäsenillä olisi hyvän sijoitustoiminnan asiantuntemuksen lisäksi myöskin tehtävän hoitamiseen vaadittavaa ammatillista pätevyyttä ja kokemusta.

Esityksessä ehdotetaan myös kevennettäväksi ja selkeytettäväksi sekä hallintoneuvoston että hallituksen sidonnaisuussääntelyä niin, että hallintoneuvoston puheenjohtajan ja hallituksen puheenjohtajan sekä puolen muista jäsenistä on oltava henkilöitä, jotka eivät ole palvelussuhteessa tai toimitusjohtajana säännöksessä todetuissa finanssialan yhtiöissä, yhteisöissä tai laitoksissa.

Tässä esityksessä ehdotetaan myös lisättäväksi uusi säännös keskeisistä toiminnoista, jonka mukaan työeläkevakuutusyhtiön hallituksen on jatkossa määriteltävä yhtiön keskeiset toiminnot, ja keskeisistä toiminnoista vastaavilta henkilöiltä edellytetään nimenomaan nyt tätä uutta asiantuntemusta ja ammatillista pätevyyttä ja kokemusta. Esityksessä todetaan myös työeläkevakuutusyhtiöiltä vaadittavan jatkossa riittävät menettelyt ja kirjalliset toimintaperiaatteet näiden uusien kelpoisuusvaatimusten täyttämisen varmistamiseksi.

Tässä lisätään myös lakiin säännös Eläketurvakeskuksen hallituksen jäsenen vahingonkorvausvaatimuksesta hänen hallituksen jäsenen tehtävässään. Mikäli tahallisesti tai tuotamuksellisesti aiheutettu vahinko tulee eteen, se olisi myöskin vahingonkorvausvastuun alainen, vaikka tilanteessa ei käytettäisi sellaista näkyvää julkista valtaa.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää ehdotuksen tavoitteita hyvin perusteltuina ja kannattaa lakiehdotuksen hyväksymistä yksimielisesti. Tässä työeläkevakuutuksien johdon ja hallinnon pätevyysvaatimuksessa olemme kuitenkin halunneet korostaa myös mahdollisuutta hankkia tätä asiantuntemusta valinnan jälkeen kohtuullisessa ajassa. Siten valiokunta ehdottaa jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa tätä esitystä täsmennettäväksi niin, että ensimmäisessä lakiehdotuksessa hallintoneuvostoa koskevaa 9 b §:ää sekä hallitusta ja

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

puheenjohtajaa koskevaa 9 c §:ää täsmennettäisiin niin, että hallintoneuvostolle asetetun työeläkevakuutustoiminnan asiantuntemuksen sekä hallituksen jäsenille asetetun työeläkevakuutustoiminnan asiantuntemuksen ja hallitukselle asetetun muun ammatillisen pätevyyden voi hankkia kohtuullisessa ajassa valinnan jälkeen. Emme suoraan ota kantaa siihen, mikä on kohtuullinen aika, sillä sitä selvitettyämme asian määrittelemine ei ole ihan yksiselitteistä ja yksituumaista, joten siinä suhteessa tämä jää käytäntöön sovellettavaksi. Lisäksi valiokunta ehdottaa täsmennyksiä ensimmäisen lakiehdotuksen yleisiin hallinto-vaatimuksiin eli 12 b §:n täsmentämiseen hallituksen toimintaperiaatteiden vahvistamisesta.

Tarkoituksena oli hallituksella, että nämä lait tulisivat voimaan 1.7.25, mutta koska näitä muutoksia teimme nimenomaan keskeisiä toimintoja koskevaan 12 §:ään, niin ehdotimme sitä tulemaan voimaan 1.1.26. Tämän johdosta on tarkoituksenmukaisempaa asiantuntijakuulemisen perusteella, että kaikki säännökset tulisivat käytännössä eli myös ensimmäinen lakiehdotus tulisi tässä voimaan vasta 1.1.2026. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

15.30 Markus Lohi kesk: Arvoisa puheenjohtaja! Tässä on käsittelyssä nyt sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö minusta sinänsä ihan järkevästä pienestä uudistuksesta ja lakimuutoksesta, jossa eläkeyhtiöitten hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten pätevyysvaatimuksia täsmennetään.

Kiinnitin tässä huomiota siihen, mistä valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kiuru tuossa edellä totesikin, että valiokunta siellä teki pieniä täsmennyksiä, joissa se totesi, että työeläkevakuutustoiminnan asiantuntemuksen voi hankkia valinnan jälkeenkin kohtuullisessa ajassa koskien hallintoneuvoston jäseniä, ja mitä tulee hallituksen jäseniin, puheenjohtajaan, niin siellä todetaan, että hyvän työeläkevakuutustoiminnan asiantuntemuksen ja muun tehtävän vaatiman ammatillisen pätevyyden voi hankkia valinnan jälkeen kohtuullisessa ajassa.

Tässä tulee mieleen, että siinä olisi voinut olla apua, jos olisi jollakin tavalla avattu, mitä se kohtuullinen aika voisi olla. Nimittäin jos tarpeeksi pitkään toimii, niin sitähan katsoo, että jo toimiessaan tuossa hallituksessa tarpeeksi pitkään on hankkinut siinä hallitustyöskentelyssä jo riittävän kokemuksen ja asiantuntemuksen työeläkevakuutustoiminnasta yleisellä tasolla, koska tämä kokemus on aika yleistä. Mutta en pidä tätä kuitenkaan nyt dramaattisena ongelmana. Tiedän, että meillä on eri tahoja, muun muassa Tela, joka järjestää työeläkeyhtiöiden ja organisaatioiden hallinnolle erittäin hyvää koulutusta, yleistä koulutusta. Meillä on myös yliopistoja, jotka järjestävät muutoin tämäntyyppistä koulutusta. Sinänsä siis tämmöistä koulutusta on saatavilla.

Kaiken kaikkiaan tässä yhteydessä, vaikka tämä nyt ei suoraan koskekaan tätä hallituksen esitystä, kun eläkejärjestelmää ollaan meillä lähiaikoina tulevaisuudessa muuttamassa ja tänne on tulossa uuttakin lainsäädäntöä, jota tämä ei koske, nimittäin esimerkiksi eläkejärjestelmän kestävyyyteen liittyvän sijoitustoiminnan sääntelyä tullaan muuttamaan, haluan todeta sen tässä lopussa, että kun Suomen julkinen talous on nyt erittäin surkeassa kunnossa, niin tähän ei koske kaikkia julkisen talouden osuuksia. Valtiontalous velkaantuu Euroopan nopeiten. Kuntatalous on heikkenemään päin muttei samanlaisessa kriisissä kuin valtiontalous. Sitten tämä kolmas osuus eli sosiaaliturvarahastot, jotka valtaosin

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

koostuvat meidän eläkejärjestelmästä, tämä osuus meidän julkista talouttahan on kohtuullisen hyvässä kunnossa.

Nyt on hyvä muistaa — kun tätä sääntelyä on ja välillä on politiikan puoleltakin tullut paineita, että pitäisi jotenkin sekoittaa nämä keskenään — että jos joku meillä on rempallaan, niin ei kannata laittaa kaikkea rempalleen, vaan pidetään kiinni niistä osuuksista meidän järjestelmästä, jotka ovat hyvässä kunnossa, ja eläkejärjestelmä on semmoinen, joka on hyvässä kunnossa. Se on itse asiassa mainettaan parempi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

15.33 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan työeläkevakuutusyhtiöiden hallinnon ja johdon pätevyys- ja kelpoisuusvaatimusten päivittämistä vastaamaan vakuutusalan sääntelyä ja työeläkevakuutustoiminnan erityispiirteitä. Hallintoneuvoston jäsenille asetetaan vaatimukseksi hyvämaineisuus sekä kollegiaalinen työeläkevakuutustoiminnan asiantuntemus ja hallituksen jäsenille kollegiaalinen ammatillisen pätevyyden ja kokemuksen vaatimus. Tavoitteena on myös sidonnaisuussääntelyn keventäminen ja selkeyttäminen sekä keskeisten toimintojen määrittely ja niistä vastaavien henkilöiden pätevyysvaatimusten asettaminen.

Lisäksi Eläketurvakeskuksen hallituksen jäsenille tulee vahingonkorvausvastuu. Hallituksen velvollisuudeksi tulee varmistaa kelpoisuusvaatimusten täyttyminen ja hallintojärjestelmän vuosittainen arviointi. Koska lain voimaantulo siirtyy vuodelle 2026, jää yhtiöille aikaa sopeutua uusiin vaatimuksiin. Esityksen tavoite on parantaa työeläkevakuutusyhtiöiden hallinnon osaamista ja vastuullisuutta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.34 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Taas omaa kokemusta: Olen istunut työeläkeyhtiön hallituksessa ja hallintoneuvostossa tässä vuosien varrella aika monia vuosia ja voin sen perusteella sanoa, että siellä erittäin vastuullisesti nämä hallintoon, päätöksentekoon osallistuvat henkilöt ottavat sen tehtävän ja käyvät niitä asioita hyvin systemaattisesti läpi. Tämä lakiesitys mahdollistaa nyt myöskin asiantuntemuksen kasvattamisen ja kouluttautumisen senkin jälkeen, kun sinne valitaan, ja siihen näissä eläkeyhtiöissä on olemassa systemaattisia menetelmiä.

Täytyy muistaa se, mihin tässä aiemmin viitattiin, että työeläkejärjestelmä on Suomessa se meidän julkisen hallinnon sektoreista, joka on hyvässä tilanteessa. Meillä on 275 miljardin varallisuus sinne kasattu, ja se on kasattu tulevia eläkeläisiä varten, käytännössä. Se ei ole yritysten rahaa, se ei ole palkansaajien rahaa, ei se ole valtion rahaa, vaan se on tulevien eläkeläisten rahaa. Siinä mielessä tämä järjestelmä on rakennettu erittäin järkevästi silloin 1960-luvulla, kun tämä on aikanaan synnytetty. Ollaan todella isosta massasta vastuussa, ja siinä mielessä on erittäin järkevää, että osaamisvaatimusta tässä tarkennetaan ja siihen tulee selkeitä säännöksiä. Finanssivalvontakin taisi tähän kiinnittää huomiota, ja siitä on tämä lähtenyt liikkeelle.

No jos näitä yksityiskohtia katsotaan tämän eläkejärjestelmän osalta, niin tämä ei olisi tällaisessa kunnossa, jos tätä ei koko ajan pidettäisi yllä. Noin kymmenen vuoden välein eläkejärjestelmän lainsäädäntöä, eläke-etuuksia ja maksuja tarkastellaan yhdessä ja niitä evaluoidaan ja muutetaan tarpeen vaatiessa yhteiskunnan muutoksen myötä. Sen takia

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

tämä järjestelmä on pysynyt hyvänä, koska sitä tehdään systemaattisesti. Tätä ei tehdä joka nelivuotiskausi, vaan tätä tehdään vähän pitemmällä periodilla.

Nämä muutokset, mitä tässä valiokunta on tuonut mietintöönsä muutoksina, ovat olleet kannatettavia. Tässä on otettu huomioon se, mitä eläkeyhtiöissä on tällä hetkellä hallinnon johdon koulutuksesta otettu huomioon, ja ne on nyt mainittu täällä lainsäädännössäkin.

Sitten voi sanoa, miten tätä jatkossa kehitetään. Itse uskon, että siellä yhtiöissä nämä toimenpiteet pannaan todella nopeasti voimaan, ja tämä alkamisvuosi 2026 antaa tilaa, niin kuin tässä aiemmin tuli edustajalta puhe, valmistautua myös tähän muutokseen.

Kannatettava esitys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

15.38 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Nopeasti tuohon edustaja Lohen kysymykseen. Tämä oli se keskeinen kysymys, eli pohdimme sitä, mikä on kohtuullinen aika, mutta kun valiokunnan työssä lakiin kirjattaisiin, mikä olisi kohtuullista, mikä ei, niin käytännön toimet näiden eri yhtiöiden välillä vaihtelevat hyvin paljon. Jos joissakin olisi mahdollisuus pätevyityä vain yhden kerran vuoden aikana esimerkiksi kurssituksella, niin olisiko vuosi sitten kohtuullinen aika enää tässä tapauksessa? Pitäisikö laittaa kaksi vuotta? No, joku voi ajatella, että onko se taas liian pitkä aika. Kyllä työeläkeyhtiöissä näiden sääntöjen pitää olla sellaisia, että ne ovat kansalaisille kohtuullisessa ajassa pätevyitymiseen suosittelevaa ohjeistusta. Eli siltä osin valiokunnassa todettiin, että näin tarkkaa sääntelyä sentään ei tarvitse tehdä yhtiöille, että he osaisivat määritellä, mikä on ”kohtuullisessa ajassa”. Mutta vuosia se ei ole.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.39 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Painoin väärää nappia tuossa pyytäessäni puheenvuoroa.

Tässä tilanne on se, että tätä lainsäädäntöä on haluttu Finanssivalvonnan toimesta tarkentaa. Mistään akuutista ongelmasta tässä ei ole kysymys. Hallinnossa henkilöt vaihtuvat, ja he ovat yleensä useamman vuoden siellä hallinnossa joka tapauksessa, niin että siinä mielessä tämä ehtii, vaikka tämä tulee vähän yli vuoden päästä voimaan. Tämänkin pohjalta ja näissä valmistelumateriaaleissa ei myöskään ole esitetty sitä, että tässä nyt olisi joku suuri ongelma.

Täällä on myöskin vastuualueita haluttu toimivalle johdolle tarkentaa, ja sekin on täällä hyvä. Minä luulen, että tämä on tämmöistä järjestelmän hiomista koko ajan, ja siinä mielessä tämä on viisasta tehdä, ja tämä aikataulu tässä on ihan hyvä. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 194/2024 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 54 §:n muuttamisesta ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 25 §:n 4 momentin kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 94/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 8/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 8/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.40 **Krista Kiuru sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on kysymys potilastietojen käsittelyn ja saatavuuden turvaamisesta Uudellamaalla. Tällä hetkellä voimassa on väliaikainen sääntely. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen yhteydessä nimenomaan syntyi tilanne, että terveydenhuoltolain 9 §:n kumoamisen yhteydessä annetuissa asiantuntija-arvioissa tuotiin esiin, että tätä pykälää ei tulisi kumota, koska potilastietojärjestelmiä koskevista säännöksistä ei otettu huomioon riittävällä tavalla Uudenmaan erillisratkaisun vaikutusta potilastietojen saumattomaan siirtymiseen. Lähtökohta oli se, että valiokunta tuolloin halusi varmistaa, että tiedon integraatio myös todellisuudessa toteutuu eikä potilastietojen käsittely ja saatavuus vaarannu Uudellamaalla. Tästä syystä johtuen tässä ei menty koko Suomen yleiseen linjaan vaan käytännössä jätettiin tuo väliaikainen sääntely voimaan.

No, nyt sitten tämän väliaikaisen sääntelyn yhteydessä sosiaali- ja terveysvaliokunta tuolloin sote-uudistuksen yhteydessä siis lisäsi uuden 64 a §:n, joka oli tämän väliaikaisen sääntelyn vanhan pykälistön mukainen. Silloin väliaikainen sääntely laitettiin voimaan 1.1.23, ja se olisi voimassa tämän vuoden loppuun saakka.

Nyt on sitten ehdotettu hallituksen toimesta, että tällä väliaikaisella sääntelyllä jatkettaisiin myöskin pysyvämmiin ja perustettaisiin tämä potilastietojen järjestely nimenomaan tämän nykyisen väliaikaisen sääntelyn varaan eikä lähdetäisi erikseen vastuuttamaan kaikkia eri tahoja, kuten koko maassa näiden muiden alueiden osalta Uuttamaata lukuun ottamatta on tehty. Näitä alueita siis kohdeltaisiin käytännössä Uudenmaan viiden järjestämisvastuullisen sote-alueen lisäksi sääntelyllä eri tavalla muualla Suomessa. Mutta tämä väliaikainen sääntely jatkaisi nyt voimassa, ja käytännössä kysymys olisi siitä, että terveydenhuollon ammattihenkilöstöllä olisi sujuva pääsy potilasturvallisuuden kannalta olennaisiin seikkoihin potilaan tietosuojaa kunnioittaen Uudellamaalla riippumatta siitä, hoidetaanko potilasta jollakin näistä Uudenmaan hyvinvointialueista, olivatpa ne nämä neljä tai Helsingin kaupunki, tai olipa sitten kysymys erityistason puolella HUS-yhtymän palveluista. Tässä yhteydessä potilastietojen saumaton käsittely on nyt päätetty ratkaista niin, että oltaisiin tällä väliaikaisella, nykyään voimassa olevalla mallilla menemässä eteenpäin.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa ensinnäkin, että tässä lausuntopalautteessa, joka saatiin, on kiinnitetty huomiota siihen, minkälaisia muita vaihtoehtoja olisi voinut olla ja minkälainen on tämä perusoikeuksiin kytkeytyvä sääntely näiden muiden alueiden osalta.

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

Mutta valiokunta pitää kuitenkin perusteltuna tämän pohjalta, että sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 25 §:n 4 momentti kumotaan ja otetaan tämä sääntely uuteen asiakastietolakiin. Hyvää on se, että koko sääntely olisi nyt sitten samassa laissa siitä huolimatta, että tänne tulee erilaisempi ratkaisu näiden tietojen osalta. Myöskään perustuslakivaliokunta ei huomautta millään tavalla ehdotetun sääntelyn sisällöstä tai tavoitteista vaan esittää, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Nämä lait tulevat voimaan 1.1.26, kun tuo nykyinen väliaikainen sääntely lakkaa olemasta voimassa.

Ja ehkä on hyvä vielä todeta tästä valiokunnan saamasta palautteesta, että muiden vaihtoehtojen lisäksi on pohdittu tätä, että syntyy tällainen poikkeava järjestämisrakenne, mutta toisaalta on kuitenkin tärkeää, että potilastiedot ovat Uudellamaallakin lähtökohtaisesti samalla tavalla käytettävissä kuin muussakin Suomessa ja turvallisesti, ja siten valiokunnan näkemyksen mukaan näistä lähtökohdista ratkaistava ratkaisu on hyvä.

No, vakiintuneen yhteisrekisterin purkaminen ja siirtyminen hallinnollisten rajojen mukaiseen luovutuslupakäytäntöön voisi synnyttää myöskin omanlaisiaan riskejä niin tietointegraation katkeamisen kuin myöskin potilasturvallisuusriskin näkökulmasta. Yhteisrekisterin purkaminen aiheuttaisi aivan varmasti myöskin sitä, että muutostalukustannuksia tulisi. Nämäkin on syytä ottaa huomioon. Näin valiokunta korostaa, että Uudellamaalla tulisi huolehtia asianmukaisesti potilaan tiedollisen itsemääräämisoikeuden toteutumisesta. Käytännössä korostamme myös omalta osaltaan potilaan tiedollista itsemääräämisoikeutta, joka myöskin tarkoittaa käytännössä oikeutta kieltää potilastietojen luovutus.

No, valiokunta pitää myöskin välttämättömänä, että Uudellamaalla tietojen käsittely saatetaan tämän väliaikaisen sääntelyn sijasta toistaiseksi voimassa olevan sääntelyn piiriin lopultakin. Nämä kaikki tiedot ovat siis samassa asiakastietolaissa jatkossa, vaikka potilastietojen käsittelyä koskeva sääntely onkin hieman erilaista. Tunnistetaan myöskin se, että tässä sääntelykokonaisuudessa asiakastietojen osalta on vielä parantamisen varaa, koska se on kyllä asiakkaille varsin vaikeaselkoista ja moni ei varmasti voi ymmärtää, miten tässä menetellään eri tavalla eri alueiden osalta.

Mutta tärkeää on myöskin valiokunnan näkökulmasta, kuten myöskin perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota, että asiakastietojen sääntelyä koskevan sääntelykokonaisuuden pirstaleisuuden, vaikeaselkoisuuden ja epäselvyyden näkökulmasta työtä on vielä jatkettava. Olemme myös sitä mieltä, että toisiolain uudistamista on jo syytä harkita päivitettäväksi.

Tältä osin tässä kokonaisuus, ja esitys on yksimielinen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Castrén, olkaa hyvä.

15.48 Maaret Castrén kok: Arvoisa puhemies! Uusimaalaisena potilaana ja sote-ammattilaisena olen erittäin tyytyväinen siitä, että erilliskratkaisustamme huolimatta olemme nyt saamassa samankaltaisen potilastietojen käsittelykokonaisuuden kuin muillakin hyvinvointialueilla on.

Kuten valiokuntamme puheenjohtaja jo totesi, niin vaikka asiantuntijat olivatkin keskustelleet tästä potilaan itsemääräämisoikeudesta, me emme valiokunnassa olleet siitä ollenkaan eri mieltä. On tärkeää, että potilaalla on tiedollinen itsemääräämisoikeus. On myös erittäin tärkeää, eikä vain tämän lakiesityksen kohdalla, vaan yleisesti tiedostaa se, että potilaat eivät aina ymmärrä kieltonsa merkitystä. Eli meidän tulee todella kiinnittää huomio-

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

ta siihen, että potilas ymmärtää, että hänellä on oikeus kieltäytyä tietojensa jakamisesta, mutta jos hän sen kiellon tekee, niin hänen tulee tehdä se tietäen, mikä merkitys sillä kiellolla on. Joskus se kiello todella voi kiperissä tilanteissa aiheuttaa tiedon puutetta siinä hoidotoketjussa, jossa potilas siirtyy toisen ammattilaisen hoidosta seuraavan ammattilaisen käsiin. Eli on erittäin tärkeää, että potilas tietää, mitä hän päättää kieltäessään näitten tietojen siirtymisen. Ja todella hyvä nyt, että me saamme tämän selkeästi toistaiseksi voimaan olemaan, ihan niin kuin muuallakin Suomessa on. Erittäin hyvä lakiesitys. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

15.49 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys esittää kahta keskeistä muutosta lainsäädäntöön. Ensimmäinen on asiakastietolain muutos, ja toinen on Uudenmaan järjestämislain 25 §:n 4 momentin kumoaminen, joka liittyy siihen, että vastaava sääntely siirtyy asiakastietolakiin lainsäädännön selkeyttämiseksi.

Asiakastietolain nojalla Uudenmaan maakunnassa potilastietoja saisi luovuttaa potilaan hoidon edellyttämässä laajuudessa hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän välillä, ellei potilas ole kieltänyt tietojen luovuttamista. Uudellamaalla onkin muuhun Suomeen nähden erikoinen asema, kun alueella operoi niin monta sote-palveluiden järjestäjää. Esitys vastaa näihin Uudenmaan erityistarpeisiin säilyttäen potilastietojen saatavuuden hoidon tarpeisiin ja korjaa lainsäädännön aukkoja. Väliaikainen sääntely on voimassa vain vuoden loppuun asti, joten vuoden vaihtuessa meillä pitää olla pysyvä ratkaisu lainsäädännössä.

Edustaja Castrén tässä edellä muistutti, että potilaalle tulee tehdä selväksi ja hänen tulee ymmärtää, miten hänen potilastietojaan hyödynnetään. Oikeutta kieltää tietojen siirto ei tule käyttää kevyin perustein. Näihin edustaja Castrénin ajatuksiin on helppo yhtyä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 94/2024 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n yleisen tuoteturvallisuusasetuksen täydentämistä koskevaksi lainsäädännöksi ja laiksi kulutuspalvelujen turvallisuudesta

Hallituksen esitys HE 213/2024 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 3/2025 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 213/2024 vp sisältyvät 1.-14. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

9. Lakialoite laiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta

Lakialoite LA 43/2024 vp Marko Kilpi kok ym.

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan. Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin perjantaina 21.3.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.52 Marko Kilpi kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun me tarkastellaan räjähdysaineisiin liittyviä varkauksia poliisin tilastoista, niin voimme vetää sellaisenkin johtopäätöksen, että niitä tapahtuu sangen vähän. Mutta onko tämä totta? Totuus on se, että itse asiassa kukaan ei tiedä, kuinka paljon räjähdysaineisiin liittyviä varkauksia tässä maassa tapahtuu.

Tämähän johtuu siitä, että meillä ei lainsäädännössä ole ilmoitusvelvollisuutta räjähdysainevarkauksista, ja tämän takia suurin osa näistä rikoksista jää pimentoon, jää poliisilta tietämättä. Itse asiassa tuo räjähdysainevarkauksien tekeminen on vieläpä sangen helppoa, sillä noita työmaita tässä maassa on valtavasti, jopa tuhansia. Ne ovat aika lailla saavuttamattomissa, ja valvonta on vähintäänkin hankalasti järjestettävissä, ja koska tätä ilmoitusvelvollisuutta ei ole, niin myöskin niiden räjähdysaineitten säilyttämisessä työmail-
la on kyllä paljon toivomisen varaa. Tämä on hyvin vakava asia ja vakava puute, sillä räjähdysaineet ovat haluttua tavaraa erityisesti tuolla järjestäytyneen rikollisuuden piirissä.

Käytännössä näitä räjähdysainerikoksia paljastuu oheisrikoksina, ja meillä on tästä yksi hyvinkin tuore ja huomiota herättänyt tapaus, nimittäin tämä Kankaanpään tapaus. Siinä oli kysymys terrorismirikoksesta, jota valmisteltiin ja jossa suunniteltiin hyökkäyksiä räjähdysaineilla vastaanottokeskuksiin ja muutenkin tarkoituksena oli aiheuttaa sekasortoa yhteiskunnassa. Ja kyllähän se räjähdysaineilla onnistuu erityisen tehokkaasti. Tässä Kankaanpään tapauksessahan kävi niin, että oli aika tavanomainen rattijuopumustapaus, josta paljastui sitten huumausainerikos, jota kautta päästiin sitten sen jäljille, että tähän liittyy räjähdysainevarkaus, jossa oli huomattavia määriä räjähdysaineita viety eräästä maansiirtoyrityksestä. Ja tämäkään rikos ei ollut vielä poliisin tiedossa, vaikka huomattavia määriä räjähdysaineita oli rikoksella viety.

Nykylainsäädännössä asevarkauksista, jopa aseosista, jos niitä varastetaan, on ilmoitusvelvollisuus. On myös ilmoitusvelvollisuus, jos varastetaan suuria määriä lannoitteita, ja lannoitteitahan käytetään myös räjähdysaineitten valmistamiseen, kuten esimerkiksi Breivik teki Norjassa. Mutta räjähdysaineitten varastamisesta ei ole ilmoitusvelvollisuutta — tämä on iso ja merkittävä epäkohta, joka suorastaan huutaa korjaamista. Tämä on erityisen tärkeätä varsinkin tällaisena epävakana aikana, jossa on liikkeellä paljon erilaisia uhkia ja ryhmittymiä, joilla on todellakin motiivi ja kyky toimia yhteiskuntaa, sen kansalaisia ja turvallisuutta vastaan.

Puhemies! Turvallisuus on suuri kokonaisuus, joka koostuu lukemattomista yksityiskohdista. Meidän tehtävänä on varmistaa, että jokainen yksityiskohta on parhaassa mahdollisessa kunnossa ja tilassa, jotta tämän maan ja kansalaisten turvallisuus voidaan taata.

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

Tässä on yksi sellainen yksityiskohta, jolla on merkittävä asema ja vaikutus meidän jokaisen turvallisuuteen. Hoidetaan se yhdessä kuntoon. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.57 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Turvallisuus on yhteiskunnan kivi-jalka. Meidän on voitava luottaa siihen, että vakavat uhkat havaitaan ja niihin puututaan ajoissa.

Käsittelyssä oleva lakialoite koskee räjähteiden ilmoitusvelvollisuutta. Se on pieni mutta merkittävä muutos, joka vahvistaa sisäistä turvallisuutta. Tällä hetkellä räjähteiden katoamisesta ei ole pakko ilmoittaa poliisille. Se on hälyttävää etenkin tilanteissa, joissa me tiedämme, että räjähteitä varastoidaan suuria määriä rakennustyömailla ja louhintakohteissa.

Arvoisa herra puhemies! Kun räjähteitä katoaa, niitä voi päätyä väriin käsiin, pimeille markkinoille ja rikollisiin tarkoituksiin. Kuten olemme nähneet, pahimmillaan kyse ei ole vain rikoksista vaan mahdollisista terroriteoista. Me emme voi katsoa sivusta ja odottaa, että jotakin tapahtuu.

Tämä lakialoite parantaa turvallisuutta konkreettisesti. Ilmoitusvelvollisuus pakottaa kiinnittämään huomiota räjähteiden säilytykseen ja valvontaan. Se mahdollistaa viranomaisille oikea-aikaisen reagoinnin. Se tekee rikollisten toiminnasta vaikeampaa. On meidän velvollisuutemme kantaa vastuuta. Sitä vastuuta odotamme jokaiselta, joka käsittelee vaarallisia aineita tai räjähteitä.

Arvoisa herra puhemies! Kannatan tätä lakialoitetta. Se on yksinkertainen, järkevä ja välttämätön. Turvallisuutta ei pidä ottaa itsestäänselvyytenä. Se rakennetaan määrätietoisin, pienin mutta vaikuttavin teoin, kuten nyt. — Kiitos, arvoisa herra puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Anna-Kristiina Mikkonen, olkaa hyvä.

15.59 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Yleinen turvallisuustilanne Euroopassa ja turvallisuusympäristö myös Suomessa ovat muuttuneet viime vuosina. Nykylain mukaan räjähteiden omistaja ei syyllisty rikokseen, jos jättää ilmoittamatta varasteista tai kateisiin joutuneista räjähteistä poliisille. Ampuma-aseiden tai jopa tiettyjen isojen lannoite-erien kohdalla tilanne on toisin: katoamisista on sakon uhalla kerrottava viranomaisille. Rikosilmoituksia saatetaan jättää tekemättä seurausten pelossa. Vaikka ilmoittamatta jättäminen ei ole rangaistavaa, voi huolimattomasta säilytyksestä tulla seurauksia myös räjähteitä kadottaneelle. Tällä hetkellä poliisin tilastoissa räjähdevarkauksien määrä ei näytä suurelta, mutta tilanne varmasti muuttuisi todellisuutta vastaavaksi, jos olisi ilmoitusvelvollisuus. Käytännössä kukaan ei siis tiedä, kuinka paljon räjähteitä rakennustyömailta esimerkiksi katoaa.

Arvoisa puhemies! Lakiin tulee aloitteen mukaisesti kirjata pakollinen ilmoitusvelvollisuus räjähdevarkaudesta poliisille. Tällöin myös räjähteiden säilytykseen ja valvontaan kiinnitettäisiin enemmän huomiota, millä todennäköisesti olisi vaikutusta räjähteiden määrään pimeillä markkinoilla.

Lakialoitteessa esitetään lakia muutettavaksi siten, että räjähteiden omistajalle tulee pakollinen ilmoitusvelvollisuus räjähdevarkaudesta poliisille. Lakialoitteen tehnyt edustaja Kilpi, joka on siviiliammattiltaan poliisi, vanhempi konstaapeli, tietää, mistä hän puhuu, ja

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

tämä hänen jättämänsä lakialoite on kannatettava tämän kemikaaleihin ja räjähteisiin liittyvän epäkohdan korjaamiseksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko poissa. — Edustaja Rintamäki.

16.02 Anne Rintamäki ps: Arvoisa rouva puhemies! Allekirjoitin itsekkin tämän edustaja Kilven mainion lakialoitteen, jonka tavoitteena on tosiaankin se, että räjähdysaineiden katoamisesta pitäisi aina ilmoittaa viranomaisille. Räjähdysaineiden katoaminen esimerkiksi työmailta ei ole mitenkään tavatonta Suomessa, mutta tarkkoja määriä emme tiedä juuri-kin siitä syystä, että räjähdysaineiden katoamisia jää ilmoittamatta ja joskus jopa huomaa-matta. Työmaat ovat vaikeasti valvottavia, ja niiden valvonnassa onkin usein suuria puut-teita. Näitä puutteita järjestäytynyt rikollisuus osaa käyttää hyväkseen, mutta syy on osit-tain myös nyky-lainsäädännössä, joka mahdollistaa ilmoittamatta jättämisen ilman seuraa-muksia. Ampuma-aseiden kohdallahan tilanne on toinen, ja räjähteiden kohdalla olisi hyvä saada lainsäädäntö vastaavanlaiseksi. Kysymys on kuitenkin aineista, joilla voidaan poten-tiaalisesti aiheuttaa hengenvaaraa suurillekin ihmisjoukoille.

Lisäksi on hyvä muistaa, että maahamme on saapunut monenkirjava panostajien ja rä-jähde-eksperttien puoli ammattilaisten joukko, jolle ei pidä antaa mahdollisuutta räjähdysaineiden helppoon saatavuuteen.

Kiitän edustaja Kilpeä tästä erittäin tärkeästä aloitteesta. — Kiitos, rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

16.03 Marko Kilpi kok: Arvoisa rouva puhemies! Oikein lämpimät kiitokset näistä erin-omaisista puheenvuoroista kaikille niitä käyttäneille ja kiitokset myös lakialoitteen allekir-joittaneille. Tämä on selkeä osoitus siitä, että turvallisuus on yhteinen asia yli puoluerajo-jen ja erilaisten ajatustenkin.

Pitää muistaa myös sellainen asia, että kun tällainen ilmoitusvelvollisuus tähänkin asiaan sitten saataisiin ja toimittaisiin niin kuin tässä lakialoitteessa nyt on kuvailtu, niin sillä on sellainen turvallisuutta parantava ominaisuus, että se, millä tavalla nyt räjähdysai-neita tuolla työmailla käsitellään ja miten ne säilytetään, tulisi myös parantumaan ja muuttumaan turvallisemmaksi ja nämä kohteet tulisivat vaikeammin sitten rikollisin mie-lin hyödynnettäviksi. Eli siihen tulisi myöskin olemaan ennaltaehkäisevä vaikutus, miten näitä rikoksia sitten tulisi tapahtumaan. Tässä on näin monipuolisesti näitä seuraamuksia ja vaikutuksia olemassa.

Kiitän vielä kerran kaikkia, ja toivotaan, että tällainenkin lakialoite tässä nyt turvallisuus-den nimissä eteenpäin menisi. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

10. Rikkomaton - kielletään eheytyshoidot

Kansalaisaloite KAA 6/2023 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 4/2025 vp

Pöytäkirja PTK 29/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 26.3.2025 pidettävään täysistuntoon.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä sekä työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 47 §:n ja panostajalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 200/2024 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 2/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 26.3.2025 pidettävään täysistuntoon.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tulotietojärjestelmästä annetun lain ja positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 22 ja 25 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 216/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 26.3.2025 pidettävään täysistuntoon.

13. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 26.3.2025 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 16.32.

Pöytäkirjan vakuudeksi: